

GAZETA LITERARĂ

Anul III, nr. 16 (110) - Joi 19 aprilie 1956

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R.P.R.

8 pagini 50 bani

86 de ani de la nașterea lui V. I. LENIN

Indrumări nepieritoare pentru literatura

V. I. Lenin a fost un genial reprezentant al clasei muncitoare, intrinsec calități de conducător politic și strateg al revoluției, de eminent teoretician, care a continuat și dezvoltat creator marxismul în condițiile prăbușirii sistemului capitalist și instaurării orânduirii fără clase, fără exploatarea omului de către om. Lenin a elaborat teze noi, profund viabile, în toate domeniile științei marxiste, sintetizând experiența revoluționară a proletariatului, îndrumând lupta lui pentru triumful ideilor socialismului și comunismului.

Pe lângă estetică, etapa leninistă este ineluctabil legată de lupta pentru crearea artei adnc populare, de un înalt nivel ideologic, care să servească cauza eliberării popoarelor, cauza democrației, păcii și socialismului. Dezvoltând tezele lui Marx și Engels despre raportul dintre artă, ca formă de ideologie, și structura social-politică a orânduirii economice într-o etapă dată, Lenin s-a ocupat de legile reflecțiilor pe calea artei, a fenomenelor obiective din realitate, a denunțat descompunerea artei în epoca dominației burgheze, din pricina dependenței ei față de capital, a caracterizat trăsăturile artei noi, socialiste, a fundamentat relația între formele inovatoare și tradițiile glorioase ale moștenirii literare, a formulat indicații strălucite în diferite articole sau referiri despre operele scriitorilor ruși și universali.

Principiul spiritului de partid stă la baza învățăturii leniniste despre artă și literatură, fiind contribuția esențială la dezvoltarea esteticii marxiste. Cunoașterea științifică și proclamarea rolului istoric al proletariatului în transformarea societății umane, asigură tocmai posibilitatea ogindirii literare a vieții sociale, de pe poziția clasei muncitoare, de pe poziția idealului alie socialismului și comunismului. Atașamentul deschis, fără echivoc, al scriitorului la cauza comunismului — deci spiritul său de partid — pornește logic de la misiunea literaturii de a dezvălui veridic, fără denaturări sensul evoluției istorice: triumful implacabil al clasei muncitoare. De aceea, principiul leninist al spiritului de partid în literatură și artă, reprezintă culmea a gândirii estetice progresiste universale.

Marx și Engels au relevat întotdeauna primordietatea conținutului ideologic al literaturii, primatul tendinței ei social-politice. Ei au formulat principiul tendențiozității artei, dovadă că etapele concrete istorice ale evoluției societății condiționează fenomenul artistic, fundamentează apartenența lui de clasă, ca formă specifică de ideologie.

Principiul leninist al spiritului de partid sintetizează și dezvoltă creator aceste indicații cu privire la caracterul tendențios al artei. Lenin a precizat pentru prima dată cerința partinității artei în condițiile unei precise delimitări între clasele antagonice. El s-a bizuit pe tezele materialismului dialectic, pe experiența istorică a luptei proletariatului pentru izbânda revoluției socialiste, Lenin a definit sensul noțiunii de spirit de partid, încă în studiul său „Conținutul economic al narodnicismului și critica lui în cartea d-lui Struve”: „Materialismul implică, ca să zicem așa, spiritul partinic, obligându-ne ca, la fiecare apreciere a evenimentului, să ne situăm deschis și pe față pe punctul de vedere al unui anumit grup social”.

Celebrul articol „Organizația de partid și literatura de partid”, publicat în ziarul „Novaja Jizn” (Viața nouă) în timpul pregătirii revoluției din 1905, a însemnat aportul principal al lui Lenin la dezvoltarea esteticii marxiste, la lupta pentru apropierea artei de cauza clasei muncitoare. Aici au fost clarificate aspecte fundamentale ale teoriei artei și literaturii, trăsându-se un program grandios de muncă pentru ridicarea unei literaturi noi, socialiste, înfruntându-se o critică muncitorească individualismului burghez și teoriei fărnice a apolitismului artei. Articolul aduce o condamnare drastică a ipocriei literaturii burgheze, o demascare a dependenței materiale directe a scriitorilor și artiștilor decadenți: „A trăi în societate și a fi liber de societate, este doar o dependență camuflată sau care se camuflază făcându-se de saeu cu bani, față de corupție, de întreținere”. Iluzia libertății de creație în orânduirea burgheză este înfrântă irevocabil. Pretinsa neutralitate și indiferență intelectualității, înseamnă în fond despărțirea scriitorilor de forțele sociale înalte, sărăcirea artei de conținutul ei real, autentic (care contravenea intereselor joșnice ale solaviei imperialiste), înseamnă egiptul și predicarea artei pure, a formelor variate de evaziunism și subiectivism. Lenin demonstrează că apolitismul sub care se travestește literatura burgheză, era în fond o părsire a luptei, o abdicare, tocmai pentru susținerea tacită a claselor stăpînitoare. În articolul „Organizația de partid și literatura de partid” a fost întrevăzut marasmul total al culturii burgheze în epoca imperialistă. Acest document clasic de demascare a subiectivismului esteticii reacționare burgheze, a devenit o armă puternică în bătălia partidului clasei muncitoare din țara noastră împotriva celor care mai agită steagul zădărnit al naturalismului și al formalismului, al lipsei de idei și al apolitismului în artă și literatură. Tezele leniniste, cu privire la esența decadențismului burghez, sint de mare actualitate în lupta pe care o ducem și astăzi împotriva infiltrațiilor, variate și subtile, ale ideologiei străine.

În articolul „Organizația de partid și literatura de partid”, Lenin a motivat necesitatea partinității artei și literaturii. Principiul partinității însemna precizarea atitudinii categorice de partea proletariatului, a idealurilor sale revoluționare: „În ce constă, așa dar, acest principiu al literaturii de partid? În aceea că, pentru proletariatul socialist, problema literară nu poate fi un instrument în folosul unor persoane sau al unor grupuri, că ea nu poate fi, în general, o chestiune individuală, independent de cauza generală a proletariatului. Deci, jos cu literații fără partid! Jos cu literații supraomeni! Chestiunea literară trebuie să devină o parte integrantă a cauzei generale-proletare, „o roțiță și un surub” al unui mecanism social-democrat unic și măreț, pus în mișcare de întreaga avangardă conștientă a întregii clase muncitoare. Chestiunea literară trebuie să devină parte integrantă a muncii de partid social-democrat, organizată, planificată și unitară”.

Principiul partinității comuniste în artă presupune conducerea de către partid a literaturii, ca o chează indispensabilă a evoluției ei rodnice. Îndreptarea creației noastre literare spre temele mari ale actualității, fertilizarea forței creatoare a celor mai talentați scriitori, stimularea apăsătorilor și năzuințelor flexibile, s-au putut realiza numai datorită îndrumării permanente a Partidului Muncitoresc Român. Partidul a ajutat scriitorii noștri să-și

(Continuare în pag. a 7-a)

In întâmpinarea Congresului Scriitorilor

PROBLEME ACTUALE ALE LITERATURII NOASTRE

De vorbă cu EUSEBIU CAMILAR

De la tov. Eusebiu Camilar nu e ușor să obții un interviu, chiar cînd, așa cum am avut eu prilejul, ai lucrat și lucreei în aceeași redacție, ba chiar asupra aceluiași manuscris. Tov. Eusebiu Camilar face parte dintre scriitorii pentru care munca într-o redacție nu e întru nimic mai prejos decît aceea la propriile lucrări. Cîte din lucrările tinerilor prozatori și reporteri, publicate în „Gazeta literară” n-au fost sculte de povara unor jigniri ale limbii, ale adevărului vieții, prin grija tovarășului Camilar. Dar dacă el e gata să discute ceasuri cu un tînar despre anumite nuanțe și sensuri ale limbii literare, tradiție cu care se mîndrește ca scriitor moldovean, urmaș și discipol al unor creatori cu faimă ai limbii noastre literare, e cu mult mai puțin dărnîc cu interviurile.

În să mai adaug cî, dacă cititorul va recunoaște în frazele răspunsurilor — așa neîntregi cum am putut să le înregistrez eu, care nu știu să stenografeze — un anumit aer de ofițiere, acesta este real și definește atmosfera discuției. Tov. Camilar vorbește despre literatură și mai ales despre limba literaturii cu religiozitate, care-i dă finuță și ton de sacerdot. Biruind cu o serie de argumente — pe care nu le mai notez aici — primul refuz, acela de a accepta un interviu, precum și pe cele de la mal fiece întrebare, am pornit de la comunicatul apărut chiar în aceeași zi în „Gazeta literară” despre ordinea de zi a primului Congres al scriitorilor.

Tovarășe Camilar, vă rog să transmiteți cititorilor „Gazetei literare” punctul dumneavoastră de vedere, despre ceea ce va însemna în viața scriitorilor primul lor Congres.

Congresul, a răspuns scriitorilor, trebuie să fie mai înli o trecere în revistă a forțelor scriitoricești. Nu e deloc o descoperire a pietrei filozofice, cînd spun că el trebuie să analizeze literatura în slujba creării unei noi vieți — dar reafirmarea acestui lucru, considerat știut de toată lumea, înseamnă reafirmarea noului conținut al literaturii noastre. Și cînd nu va fi prea mult — și cu atât mai virtos la Congres nu va fi prea mult — să ne spunem răspicat cuvîntul despre noua viață de la noi, să ne exprimăm încrederea în forța ei, ca temelie și izvor al literaturii noi.

De la Congres oamenii trebuie să plece luminați asupra întinelor viitoare. Aș îndrăzni să folosesc o imagine a lui Varlaam, autorul Cazaniei, adică a „cărții de învățătură” din 1643. „Oamenii trebuie să îmbrace armele luminii” — spunea bătrînul scriitor Varlaam, vrînd să arate că oamenii trebuie să fie luminați asupra problemelor vieții.

Am întrebat aici pe scriitor, care crede că este problema esențială aflată în fața scriitorilor și care trebuie să fie dezbătută în Congres.

Problema vitală pentru viața scriitoricească este aceea, pe care o numesc, folosind și eu acest pleonasm, acum acceptat: măestria artistică. Da, da, e un pleonasm! Dacă este în adevăr măestrie, atunci e de bunăseamă artistică. Măestrii sint artiști — în ori care meserie — așa că, devreme ce ai spus măestrie, se înțelege că e artistică.

După această mică paranteză, pe care le rog să n-o treci în interviu (lucru pe care, după cum se vede, nu-l fac!) vreau să spun că eu înțeleg prin măestrie, frumusețea fondui și a formei, îmbinarea lor armonioasă; sint un trup și un suflet — ale opere literare, se înțelege. Dar, mai puțin bătăie de apă în puia deșpre fond și formă, în articolele așa-zise teoretice, și mai mult respect pentru adevărul vieții noastre socialiste.

noasă; sint un trup și un suflet — ale opere literare, se înțelege. Dar, mai puțin bătăie de apă în puia deșpre fond și formă, în articolele așa-zise teoretice, și mai mult respect pentru adevărul vieții noastre socialiste.

Nu putem să nu întreb despre locul pe care trebuie să-l aibă în Congres discutarea expresiei, a limbii. E una din întrebările la care n-am fost întimplat cu refuz, semn că scriitorul e preocupat mult de această problemă.

În Congres trebuie să se acorde o mare grijă învățării și dezvoltării limbii. Îmbogățirea ei cu noi și noi sensuri adnci, plastice, sugestive. Scriitorii și în primul rînd cei tineri, să nu se lenevească, să nu fie mulțumiți a avea în tolbă numai cu ce bruma au venit de acasă. Fără această condiție esențială nu se poate scrie. Îi asigur pe colegii mei de breasă că totul depinde de osteneală,

(Continuare în pag. 6-a)

De vorbă cu GEORGE MACOVESCU

Trebuie să încep cu o introducere. Incepusem: „Era o minunată zi de primăvară, cerul strălîmpe...”. Dar m-am oprit: numai îl riscul, fără un simbol generalizator... e puțin. Mi-a venit atunci o idee îndrăznească care m-a speriat prin originalitatea ei: primăvara înseamnă tinerețe, speranță... Dar mi-am reamîntit că poetul Baboș a folosit acest simbol acum doi ani într-o poezie și eu nu vreau să spun cuvînte care s-au mai spus. Asta s-o fac Shakespeare. Ce-ar fi — mi-am zis — să folosesc metoda balzaciană: descriu casa, mobilierul și prin asta am făcut un portret moral al eroului meu. Dar pe strada pe care G. Macovescu locuiește sint case tip: seamîndă care eroul meu cu toți ceilalți? Dacă nu seamîndă, înseamnă că metoda nu e adecvată.

M-am gîndit atunci că, interviul ideal e transparent.

Dorința noastră este ca, în preajma Congresului, un număr cît mai mare de scriitori să-și spună părerile în chestiuni care li se par importante. Și este un bun reporter acela care reușește să-l determine pe interlocutor să-și spună părerile, să-și le dezvolte, iar nu să i le deformeze, să i le sucească în așa felîncît să semene cît mai mult cu propriile lui părerî. Mi-am lăsat, așa dar, originalitatea în cuier și făcînd un salut politic, am întrebat.

(Dau termenul de „bilanț” un sens creator, preciză dînsul). Firește, dol-sprecece ani nu reprezintă prea mult în istoria unei literaturi. Dar acești 12 ani au o greutate specifică deosebită. Acești 12 ani, de fapt, ultimul deceniu — pe care d-ța l-ai numit într-un articol „gloriosul deceniu” și termenul a prins — (eu, roșu de mîndrie, multumesc modest), acest deceniu, așa dar, este acela în care a apărut, s-a dezvoltat și s-a consolidat la noi literatura realismului socialist. Succesele acestei literaturi — pe care nu le mai enumăr — sint

o dovadă evidentă a superiorității metodei realismului socialist.

— Care credeți că sint principiile care stau la baza literaturii noastre noi și care constituie poziția pe care se află, indiferent de gusturile lor literare, de aprecieri și părerî care li deosebesc, toți scriitorii noștri autentici?

— Sint mai multe. Aș vrea doar să amintesc cîteva: literatura se află în slujba cauzei clasei muncitoare, a cauzei poporului muncitor; a construirii socialismului.

Spiritul de partid este trăsătura esențială a literaturii noastre. Literatura noastră este îndrumată de partid.

— Faceți bine că amîntiți aceste adevăruri pe care le admitem cu toții. Există uneori tendința de a le neglija fiindcă sint prea cunoscute. Dar nu se poate călători fără busolă. Ori, valoarea busolei constă însemă în faptul că arată punctele cardinale.

— Evident, există probleme care trebuieec rezolvate, și pentru rezolvarea cărora trebuie să luptăm atîta timp cît nu au fost rezolvate.

— De exemplu...

— Dezvoltarea armonioasă a tuturor genurilor literare, crearea unor eroi viși care să constituie o piidă pentru constructorii socialismului, a tacarea temelor majore, cunoașterea vieții, ș.a. Este oare cazul să nu mai discutăm asemenea probleme sub motivul — sau pretextul — că au mai fost discutate?

— (Mă simțeam direct amenințat, simțeam că „vine” întrebarea: dacă ești de acord, d-ța de ce nu prea scrii despre asemenea teme. De aceea am întrebat):

— Firește... Literatura noastră din ultimul deceniu este ogîndă — o ogîndă încă... parțială, uneori aburîră, dar totuși ogîndă — dezvoltării noastre economice, politice și culturale. Ea trebuie să reflexe succesele noastre dar și lipsurile, greșeliile... Literatura idilică, poetă este o literatură falsă fiindcă ignoră dezvoltarea dialectică a realității, deformează deci realitatea. Totul se întimplă după scheme prestabilite, ca-re...

— Un moment... Nu credeți că acest arbirism l-ți determină pe unii scriitori să nu fie... cointeresați în cunoașterea vieții?

— Nu toți „idilicii” sint... necu-

— Perspectiva fatală a sfîrșitului pă-mîntesc al perechii nu descurajează

Mihail Petroveanu

(Continuare în pag. 6-a)

AȘA ȘI TU

De ce să-nvinuți pe cîntăreț că strune vechi le despăienjește, slăvind contemporane frumuseți?

Cu lăncile abeilor, firește, azi doar nebunii-ar merge la asalt, dar hexametrul nu se ruginește!

Cînd trîluri tremuratic treasit cu armonie veșnic vrăjitoare în ateneul codrului înalt,

Invinul-veți pe privighetoare că folosește vechiul procedeu? — O, nu! Dar fără lăză ve răsare

sub ochii ei, ea mută-ar fi mereu... De altfel, ea și tine, dragul meu.

DE PRIMĂVARĂ

Ca un cloban bătrîn, proptit în bită, stă soarele pe pragul amiezii vrăjind întreaga-nținderea livezii cu strălucirea lui nehoțărîtă...

Rar, prin măcieș mai puie cîntezii, cîji au țesit din iarna amărită, buimaci de-atîtea raze și de-atîță înduplecare-a proniei... Ia vezi-l

cum tremură sub dalbele potire de tandafir sălbatic — către care copilul tău deschide-a sa privire poetică,

complice, visătoare... E între prunci și flori o uclîtîre nehoțuit de dulce, mi se pare!

FARMEC

Îl știi pe Midas, craul cu osîndă să schimbe-n aur tot ce-l cade-n mîna? Astfel, de cînd asupră-mi ești stăpînî tu, de-o potrivă aprigă și blindă,

din primul ceas al zorilor și pînă dau — de nevoie — trupului dobindă, răsai pe tot ce-nfăptui, surîzîndă, și tot ce sint — cu tine se ogîndă...

Și-un vers de scriu te-aud rostindu-mi versul, și pașii mei ecou-s pe alea pe care seara își răsună mersul,

și-nlîta stea ce-și tremură scintea de-aceea doar străbate universul, ca să-l zîmbești — și eu trăiesc de-aceea...

MULT MAI MULT...

De ajuns doar în gînd să te văd și inghețate oceanul în mine! ...Suflete — lasă, nu e prăpăd: totul e bine!

Aș avea de rostit vorbe mari... Dar, ca luna din valuri senine, nu surîsul pe buze răsări tu, lîngă mine...

Ce-apropi cu pas legănat (cine-n lume mai pasă ca tine?) Am uitat ce vroiam, am uitat... Poate-i mai bine...

Și în inimă cîntecul viu crește simplu, ca tine, și de vorbele mari nu mai știu: asta e bine!

Doar atîț: te iubesc! Doar atîț... Dar mai vine din țărîmuri străine pin-la în'ma noastră — un oftat moșorit... Deci aceasta nu-i totuși?

Deci mai mult ca atîț? — E bine!

Deci — lumină să-mprăștiți pe întregul pămînt împreună cu tine? Deci — nu numai iubirea mi se cere s-o cînt, ci și ura, adîncă s-o cînt? — Foarte bine!

Dar atunci cînd lumină va fi pe pămîntul întreg — și oftări și suspine vor pleri — pe veclii de veclii, inimă, liniștită vei fi? Nu? Bine!

ÎN GLUMA

Ce-i arta, mă întreb? Ce leane este, a da răspuns la întrebări mai grele! ...E-un har, se pare-al ființelor acele care altcum nu-i chip să-și manifeste

prezența pe pămînt — și pe-alte stele... Putîntă-i de-a pface în povește zc unui — întimplările aceste, de zi cu zi — a tale și-ale mele...

Și cîntul unei păsări între ramuri i s-a mai spus, — și trimbiță adîncă înfăcărînd vijelioase flămuri

și viers ce storce lacrimi din stîncă: aceasta e, de cînd a lumii neamuri, și-n plus — ceva ce nu se știe, încă...

Dan Doghju

„SPLENDIDA UNITATE”

În „Jelania păcii”, Enam căina nenorocirile păcii, pe care el o considera tot una cu armonia, sortită să nu-și găsească sălaş statornic nu numai la curțile senoriale, în burguri, în chilli, în familii, dar nici măcar într-un singur ins, deoarece sufletul omului e divizat, e combătut de porniri vrăjmașe. „Și, înșirîit, eram însetat de un ultim lucru: să-mi găsec un loc chiar în inima unui singur om. Dar nici aici n-am reușit. Deoarece omul se războiește și se luptă cu el însuși, rațiunea se războiește cu simțămîntele, iar simțămîntele se războiește între ele...” (Probleme filozofice nr. 5/1955, pag. 181). Umanistul mîhnit atîngea fără să știe fenomenul, cunoscut nouă prin Marx, al alienării: omului într-o lume sîlășiată de antagonism. Se cînd exploatarea, izvorul principal al acestora, socialismul deschide omului posibilitatea de a-și regăsi unitatea după care înjete milenar, fie în miturile vrște-tei de aur sau ale raiului pierdut, fie în proiectele artiștilor utopici.

Celebrînd prin perechea simbolică Adam și Eva și printr-un vers de tip biblic, armonia dintre dragoste și acțiunea pentru transformarea omenirii, deci dintre aspirații aparent opuse (una individuală, alta socială) „La porțile raiului” are noblețea pe care o dă îmbinarea unei concepții revoluționare și profund umaniste cu o formă tradițională pentru exprimarea solemnă a ceea ce avem mai tumultos, mai nestăpînit în noi, pasiunea.

În poemul Mariei Banuș, iubirea apare ca o exaltare și senzuală pînă la contopirea amoroasă a trupului și pură pînă la iluzia demate-

rializării, a risipirii trupului în elementele cadrului cosmic. Desfășurată între „fărîmă și stele”, e și vin și abur. Glasul ei e fierbinte, amestec de voluptate și adorare:

Adam o vede, o simte pe Eva în preajmă și în zare. Dorii în brațele lor și foarte departe.

Vreau să te cînt întreagă vreau să te cînt, Așa cum ești tu, cu ochii tăi umezi, cu buzele tale întredeschise și sinuși tăi dulci ca clochînii de struguri

Iubirea stimulează toate energiile în serviciul marilor sarcini încredințate de semenii. Glasul ei e acum poruncitor, dar afectuos, ca o chemare irezistibilă și blindă, spre a nu rupe vraja:

Îmbăfășarea ta e o mare în care mă pierd și mă confund pentru că-n zori să mă-nalț mai senin și mai ager, cu auzul mai viu la toate chemările lumii.

Locul în rînduri ne așteaptă în mijlocul fraților noștri. Nu încerca, o, nu încerca, dragostea mea s-ajungi numai tu la pomul cu fructe de aur.

Nu mai tu și cu mine. De-ai ști ce se-ntîmplă cu cei ce vin pe furîș din doi, la locul urății! De-ai ști ce soartă hidoasă-i pîn-dește!

Căci fericea-ți a tuturor sau a niciunula.

Iubirea, pe măsură ce „eroii” se consacră mai adnc efortului general socialist, se consolidează pe un plan superior, etic și cîstigă puteri necunoscute. În glasul ei vibrează mîndria de a-și putea contempla opera utilă societății și îndrăgostitilor și cu deosebire femeii, eliberate din dubla servitute:

De-ai ști ce putere-mi dă umărul tău lîngă umărul meu, și ce mîndru sint de victoriile tale, iubito.

De orizontul tău larg, la fel de larg ca al meu de bogăția minții tale descătășate și proaspete

De însuflețirea cu care poporul te înțîmpină.

Hrînită cu seva idealurilor comu-

(Continuare în pag. 6-a)

„URIAȘUL PRELUDIU“ de Traian Coșovei

DISCUTIE CIUDATA

s-a urcat pe piscurile Bucegilor și s-a lăsat nămglat de vântul slab al înălțimilor...

„Impărăția vinturilor“ unde orientarea către pământul naturii se dovedea a fi exclusivă.

Coșovei a realizat izbitute combinații între vizual și auditiv. Repertoriul de sunete în fierbere văzduhului...

Cu douăzeci și doi de ani în urmă, Geo Bogza într-o instructivă „Introducere în reportaj“...

Ajunși la acest punct al analizei, cineva ne-ar putea obiecta că reportajul nu obligă în mod strict la prezența oamenilor...

Cu „Uriașul preludiu“ Coșovei se arată și un înzestrat pictor și peisagist citadin, către care nu vădese înclinare în scrierile sale...

Acetel credințe, acetul îndemni și viziunii tineri reporteri literari, precum Al. I. Ghilja, Eugen Mandric, Pop Simion...

Alături de aceste excelente pagini descriptive, episoadele în care reportajul vorbește despre oameni în procesul de producție în activitate...

„Uriașul preludiu“ este un reportaj în care reportajul vorbește despre oameni în procesul de producție în activitate...

Zăbovind în Tara Bârsei, cu muniile ei falnice, cu pădurile și cu câmpiile ei fertile...

Și Traian Coșovei face această greșală. Este limpede că el a manifestat interes pentru fizionomia omului nou...

Dezvăluirea trăsăturilor sufletești ale oamenilor înfățișată, trebuie considerată ca strict necesară deoarece în afara ei, nu e practic posibilă prezentarea dinamică...

Și dacă acest proces premeritor ne apare în întreaga lui semnificație, cu înfăptuirile sale neobișnuite, unele făpturi este de înțeles. Peisajul Brașovului cu zecile sale de fabrici și uzine...

Nu e mai puțin adevărat că domeniul unde Traian Coșovei se simte la largul său nu este cel al caracterizării și analizei psihologice...

„MERIDIANE SOVIETICE“, editată de GEO BOGZA, a apărut în colecția „In jurul lumii“ a Editurii Tineretului.

Am avut o noapte zbuciumată... Citișem seara o revistă foarte bună, care mi prilejuise că de autentică desfășurare spirituală...

mil de ani, cînd eu știu bine (și, dacă nu m'însel, o știți și voi, oameni!) că vîrsta mea se măsoară în milioane de ani?...

mări de scum pieri-va? Nu mă tem! stîrnind o adevărată furtună cosmică. „Cum adică să se stingă soarele, pîrîntele meu?“

Curier literar

- „POVESTILE CELOR TREI MINICINOȘI“ de VLADIMIR COLIN... „IN NUMELE VICINĂTAȚII“ de NAGY ISTVAN... „PE MALUL ROSU“ de OSCAR VALTER CISEK...

„1907“ de TUDOR ARGHEZI

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„1907“ de TUDOR ARGHEZI

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

„Ruga de vecernie“ din „Cuvinte potrivite“: Un suflet se strecoară în mine ca o rouă și-atunci visez cu gloata să bat poteca lumii...

Priveliști din anii de foc

Fragment din romanul „ION SINTU”

In afara de Berta, care nici in imprejurarea aceasta, a reînnoțirii Parascivei de la închisoare n-a pierdut prietelul să dojenescă și să-i aducă aminte greșelile, nimeni în casa n-a stat de vorbă cu ea. Seara, femeia s-a culcat pe un colț de pat, rămas liber de la o slugă dată afară, iar masa și-a luat-o în bucătărie, după ce-a mîncat toată lumea.

A doua zi a vrut să plece la Constanța și prin coana Mița l-a cerut lui Urmatecu bani de drum. El însă a oprit-o și i-a trimis vorba să stea liniștită că ar fi-ai den el de veste cum și în ce fel ar să se poarte. Urmatecu își avea socoteliile lui. Veneau știri că țărani iar în început să se miște pe sus prin Moldova și apoi mai aflișe de la Păuna că Străpalea scapase de la închisoare. Și de asta se temea. Toate lucrurile începuseră să-l neliniștească într-adevăr încit nu numai că a păstrat-o în casa lui pe Parasciva, s-o aibă la îndemîna pentru orice împrejurare, ca isocodă sau momeală, dar și-a călcat chiar pe cîmă și a trimis după sora-să, Frosă Ulmeanu, și după nepotșorul ei de fiu Costică, rude cu care era certat de mult și aproape că nu se mai văzuseră niciodată. Acolo unde rudefe coanei Mița veneau des, sora lui nu cădea. De gura ei însă Urmatecu l-a pus de mult pe Costică logofăt pe moștele baronului. Nepotșorul era o haimana și un obraznic. Urmatecu nu-l primea prin casa, lucru din pricina căruia se cerșea cu Frosă. Cînd Urmatecu a cumpărat Bobeștii și Gilna, Costică Ulmeanu era logofăt și acolo. Bătrînu neavînd încredere în el, că era hot și neprișosul, și vrînd să-l dea de lucru Păunei mai departe de coana Mița și de casa ei, și-a dat moștele lui. Atît a trebuit ca să se aprindă focul vrăjbei neadormind între frați. Coana Frosă și-a blestemat fratele, și-a luat o căsuța cu chirie pe Șchitul Măicilor, și-a pus o tablă cu patru ași. În poartă și a început să dea în cărți și în cafea. Iar Costică, acum om în toată firea, trecut de patruzeci, făcea de toate pe unde apuca și nu se incurca nici în scîrbie și nici în păreri de rău. Făcea miștii de case, de grîne și de alte lucruri, se așinea pe la Obor și pe la gări să-i ia primire pe agemenii proaspat sosiți la București și nu odată Urmatecu a auzit de el pe la Trăian, că a intrat pînă pe aproape de parchet. În epoca alegătorilor Costică Ulmeanu făcea pe adevărat electoral și se da cînd cu conservatorii, cînd cu liberalii după cum plăie era mai grasă. Pe acasa venea rar, găsindu-se culcuș pe la hotelurile dărăpănate de pe Grivița, în jurul Gării de Nord. Și cînd venea, țira după el cite o biată femeie cu care stătea citeva zile pînă cînd se plicticise de ea. Atunci pleca și o lăsa zălog matică-sii. Coana Frosă mai întîi o pune la treabă. Și după ce și scutura casa cu ea de și-o făcea lună, o lua la goană. Dădea gură ca la un, cu miștile în sold, la porțile năpădită de malhe și hudații și sudura. Vecinile spunea: — A pus iar Frosă înorșanul pe-o noră! După aceea pe Șchitul Măicilor se făcea liniște pentru o bucată de vreme.

— Dacă ai priceput, cu altă mai bine. — De nu îți l-oi aduce eu în palma, nici dracu' nu îți mai aduce. — Așa să faci Incheie Urmatecu, eu dă-te în chemat... Și o făcerea mai lungă căzu. — Costică întrepru ușor să ridă, ca pentru el. Se cuturura tot, privea în jos și rîdea pe infundate. Rîdea la gînduri, la fafle, la socoteli, la cite mai toate pe care numai el le știa. Deodată se oprî, ridică înspre Urmatecu privirea lui turbure, neîmpedată din beții înădite, și zise: — Cît? — După treabă, făcută și încheiat! răspune celalt, ca bătrîn și viclean om de afaceri ce se afla el. — Bine, bine, îngînă Costică, dar lumneața crezi că nu sint cheltuieli? Cu ce-o să-ți aștepți pe Manea, cu apă chioară? Și cu ce am să-mi momesc oamenii? Că eu capital de investit n-am. Și întorcîndu-și deodată pe dos buzunarile de la pantalon, risipi prin casa chibrituri, arse, fire de tutun și o țoță „Job”, cocloșită.

— Astea le știu eu, aprobă Urmatecu. De aceea pentru treaba-ncheiată îți dau tre sutute și-acum două sute pentru cheltuieli. — Costică Ulmeanu, viclean și necinstit în afaceri, era totuși la bucurii deschis și necopt ca un copil. De veste înădita, îl năpădi iar risul. Ba se și necu ca el și începu să teusească. Dădu numa' din cap, în semn că primește. Coana Frosă acum privea îngrijorată. Nu știa dacă lănu dă și dacă o să la și ea de îndată ceva, o fărîmă numai din banii așei, și coana Frosă atîta Urmatecu deschise portofelul și întinse două hîrti nepotului său. — Al mai țirziu peste o săptămînă mi aduci veste, zise el, și acum să rămineți la masă. — Noi, la masă la dumneață? făcu Frosă ridicîndu-se. Unde n-am avut lacm ai de zile n-am avut nice acum. Să mîncece rudefe nevesti-tale. Noi simțem buni numai la nevoie, și dînd cu palmele amîndouă pe fusla el învoalță, coana Frosă se scutură ca de firmituri și ieși.

— Nu unchiule, făcu și Costică, lacom de circiumile lui, de pe la Roata Lumii, ce să te mai incurci, și-și mai pipăi în buzunar hîrtiule, cu poftă de cite o să înghîti și o să bea pe ele. O pendulă subțire de palisandru, spinzurată în birou, bătu douăsprezece. Pe ferestrele joase se văzu baronul venînd la masă, îngîndu-și unghiile ca de obicei. Farturile începuseră să zăngăne în sofragerie, Urmatecu se ridică grozi și zise: — Cum vă e poftă! — Atunci se întoarse coana Frosă în odată după o răită pe la bucătărie. Și dînd pe la spatele fratelui său, se repezi la Costică și-i sopli iute, la ureche: — Au icre negre tescutie, miel trufanda și morun prăjit! Rămînem? — Rămînem! aprobă Costică plescînd ușor din limbă. — Și femeia zise cu un ton, de parcă ar fi dat de pomana: — Știi ce, lănuce, rămînem și noi, ca să vezi că tot noi simțem mai cumsecădat. Și au trecut să-și la locurile și la prînzul acesta, și coana Frosă atîta s-a revărsat peste baron încit bietul om abia de-a putut să ciugulească ceva, pe un colț de masă.

Urmatecu nici că putea găsi unealtă mai potrivită pentru planurile sale, decît pe Costică Ulmeanu. Era nu numai isteț, lipsit de orice scrupului, pornit în afară de omor pe orice, dar ceea ce avea de seamă pentru însărcinarea ce i se dăduse era o ură neîmpedată împotriva țărănilor, de pe vremea cînd era logofăt. Jeluse, bătuse și schingiușe, după pofta inimii, ani întregi. Nici subțiat, nici adîncit în nici un fel ca o singură dată pe vremea țărănilor Bucureștilor, purta în adîncul sufletului un vid de fief, de exagerată simțire și prețuire pentru el însuși. Dintr-o nimica toată i se părea că nu-l cinstești îndeajuns, că-l bătoresceti sau că-l bănuiești de cine știe ce ticăloșie, de care de sigur era în stare. Și atunci se aprindea și-și apăra o cînstete ce i se parea lui ca o are, dar care nici nu trecuse pe lingă el. Iar cînd izbutea să se răzbuie simțea o bucurie și o plăcere de parcă i s-ar fi toptit o bucată de unt proaspăt pe inimă. Și răzbuința asta o gustase nu o singură dată pe vremea țărănilor mai dîrzi care ridicaseră capul și-și înfruntaseră. Pe Străpalea îl ura de ani de zile, așa că a fost o adevărată bucurie pentru el cînd a fost pus să-l urmărească. Și pe deasupra mai era și plătit pentru treaba asta.

Trecuse de mijlocul lui februarie. Din Moldova veneau nu numai vești despre răscălele țărănilor, dar veneau și cei fugiți de pe la conace, refugiați la București. Rar erau boieri mari. Aceștia plecau prin străinătate. Veneau mai mulți arendași. De aceea erau pline hotelurile de la Păuna și de la Trăian. În lanovilele reci, ei poposau înfășurați în bunde, cu poalele depășite de blăni roșietice de vulpe, căpînte de ei saltele, boccești și boarce, ca și de ale micîrșii, obișnuși cum erau să se gîndă deodată oriunde cu de-ale lor. De prînz restauranțelor nu o aveau, de aceea familiile arendașilor cu căte, cu purcel, nevrednice, murdare și înspăimîntate, preschimbau în cocine odăile hotelurilor care le găzduiau.

În lumnea asta turbure, zăpăcită de groază și amarită de pierderi, Costică Ulmeanu pescuia în voie, nu chiar hîrtie țărîni mari, dar măcar ciupituri mărunte, care îl mulțumeau. Stătea în Gara de Nord la trenurile de Moldova ce sosseau și aștepta. De cum vedea căpete nedormite, ciufite, scoase la ferestrele vagoanelor, privind speriate spre peronul acoperit de zăpeză de oameni. Costică se repezea de parcă ar fi fost rude pe care le aștepta. Se îndesa în oameni, se amesteca în vorbă, îi întreba de unde veneau, da porunci la hamali și strînga nume de hoteluri. Apoi lua la braț cite o femeie mai în vîrstă, se încerca dîndu-i din mîna și-o gîndi, ținea de mîna copil și-l pune pe bărbat să-i poveștească din mers de răscăle. Toți erau îngroziiți, toți vorbeau numai de prăpăd și de focuri. Costică compătimea. Alina se sărta și vorbea de năruvurile lor ca să vadă celalt că se pricepe. Și cînd oamenii din amintiri și din vești iar despre țărani aflișe de la el se înspăimîntau cumplit de parcă și în gară s-ar fi țînt răzvrățiți după el. Costică îi liniștea spunînd că sint pe drum diviziile austriece trimise să potolească lucrurile, că la un aman ca asta alfel decît ai noștri fac treburile străine.

— Nu zău? Știi dumneață? făceau ceilalți neîncrezători. — Eri a telegrafiat neamțul lui Franz-Josef, spunea informatorul bucureștean. — Și ce-a răspuns neamțul celalt? — Că trimite, trimite numai decît adăogă Costică asigurînd. — Ți-am spus eu, Aglate, că nu ne lasă așa, se întorcea arendașul către neavasta. Mulțumesc, mulțumesc dragă de așa veste, se năpuste el iar la Costică. Dar cum te cheamă? — Ulmeanu... Costică Ulmeanu... — Mulțumesc, domnule Ulmeanu... să trăiești... hai cu noi... hai cu noi... nu se poate... hai cu noi... o îmbrucătură și un pahar mică... și familia de curînd sosită, asigurată, înveselită, începea să tragă pe scările gării de Costică Ulmeanu, aducător de vești bune.

Cu mici deosebiri, de trei săptămîni aproape asta era îndelungătoria nepotului de soră al lui Urmatecu. Trăia din cuprinsul tuturor coșurilor și boccelor de la Botoșani pînă la Adjud și umpluse toate maghernitele de pe Grivița cu refugiați. Ajunsesă să fie cunoscut de toată lumea asta amară de care tot o amina cu venirea diviziilor austriece. De sarcina de la unchiul său aproape că îi uitase. Mînceca banii și acum îi mai ciupea pe noi veniți. Îi plăcea îndelungătoria asta și pe trecea ca niciodată acum la sfîrșitul Carnavalului care la București își ducea mai departe, nestingherite petrecerile și balurile mascate. Afîșe apărute odată cu Craciunul și Revelionul anunțînd împrumuturi de costume și mășii mai dînușuri și acum, din măruntelul dîgune de pe Văcărești și pînă pe calea Victoriei, unde în fața Poliției la „Karnbach”, magazin cu haine pentru copii de boieri, dansau pe sfioră întînsă de-a lungul vitrinei, nasuri de carton, ciocuri de lînă și bărbî late de cîlci. În lumnea asta pretreceată și lacomă de mascaradă, Costică Ulmeanu se amesteca aproape în fiecare seară, cu plăcere. Fie la „Elorie”, fie la „Edison” sau chiar undeva pe „Belvedere” unde se înghesuia și ciupea fețele de la croitorie

cu înjurăturile. Așa se frîmțea sub liniștea dîră a Parascivei și așteptarea jacomă a lui Costică, așezat într-un colț și zîmbind cu înțeleș, cînd ușa se dădu la o parte și intră Păuna, logofeteasa Bobeștilor ca o furtună. Urmatecu s-a oprît din mînie și s-a uitat nedumerit la ea. Păuna își pușe mîinile în solduri, o măsură de cîteva ori cu privirea pe Parasciva și zise ofîrtî: — Ce-ți pasă, coane lănuce, stai la lațas și-ți arde părul vîlvătaie. Apoi aruncînd o privire rare Parascivei, cu gust de răzbuinare, dar și cu frică de cite văzuse, ea începu să poveștească de grozăviile răscălelor ce se apropiu. Păuna fusese de față la prăpădul de la conacul lui Dumitrache Roșca. El însă scăpase pe din dos, mai mult mort decît viu, împreună cu ea într-o prăpădită de brisăc.

Se părea din cite spunea Păuna cum că pe seară ar fi venit țărani și din Bobești și din Gilna înspre conacul lui Roșca. Aveau cu el socoteli vechi. În poarta curții l-au prins pe Trifan logofătul boierului care n-a avut timp să se strecoare și să tragă poarta după el. Cînd s-a văzut în mîinile lui, Trifan le-a căzut în genunchi și a început să se închine, vrîndu-se că dăa a bătut și a luat pielea de pe oameni, din pricina boierului a făcut-o.

Țărani oprîți o clipă, l-au privit cu scîrbă și l-au și pocnit. A fost destul să înceapă unul că au plouat după aceea pumnii și bițele. Trifan trecea din mîna în mîna ca o bocea de zdrențe care din ce trecea se rupea, se uda și se întorea. Scăpat pe jos se mai tăvălea prin țărîna de se rotundea și se înegrea. De mult fugise din ei și răsufărarea și glasul. Și s-a rostogolit așa în mînia lor pînă ce a ajuns într-un șant și a rămas acolo ca un sîlv. La poveștea asta Urmatecu a holbat ochii și dîndu-se de-a-nadaratele cu pași măruntți pînă la scaun, l-a pipăit speteaza cu mîna și s-a așezat. Dar privirea de la Păuna nu și-a luat.

— Eri a telegrafiat neamțul lui Franz-Josef, spunea informatorul bucureștean. — Și ce-a răspuns neamțul celalt? — Că trimite, trimite numai decît adăogă Costică asigurînd. — Ți-am spus eu, Aglate, că nu ne lasă așa, se întorcea arendașul către neavasta. Mulțumesc, mulțumesc dragă de așa veste, se năpuste el iar la Costică. Dar cum te cheamă? — Ulmeanu... Costică Ulmeanu... — Mulțumesc, domnule Ulmeanu... să trăiești... hai cu noi... hai cu noi... nu se poate... hai cu noi... o îmbrucătură și un pahar mică... și familia de curînd sosită, asigurată, înveselită, începea să tragă pe scările gării de Costică Ulmeanu, aducător de vești bune.

Cu mici deosebiri, de trei săptămîni aproape asta era îndelungătoria nepotului de soră al lui Urmatecu. Trăia din cuprinsul tuturor coșurilor și boccelor de la Botoșani pînă la Adjud și umpluse toate maghernitele de pe Grivița cu refugiați. Ajunsesă să fie cunoscut de toată lumea asta amară de care tot o amina cu venirea diviziilor austriece. De sarcina de la unchiul său aproape că îi uitase. Mînceca banii și acum îi mai ciupea pe noi veniți. Îi plăcea îndelungătoria asta și pe trecea ca niciodată acum la sfîrșitul Carnavalului care la București își ducea mai departe, nestingherite petrecerile și balurile mascate. Afîșe apărute odată cu Craciunul și Revelionul anunțînd împrumuturi de costume și mășii mai dînușuri și acum, din măruntelul dîgune de pe Văcărești și pînă pe calea Victoriei, unde în fața Poliției la „Karnbach”, magazin cu haine pentru copii de boieri, dansau pe sfioră întînsă de-a lungul vitrinei, nasuri de carton, ciocuri de lînă și bărbî late de cîlci. În lumnea asta pretreceată și lacomă de mascaradă, Costică Ulmeanu se amesteca aproape în fiecare seară, cu plăcere. Fie la „Elorie”, fie la „Edison” sau chiar undeva pe „Belvedere” unde se înghesuia și ciupea fețele de la croitorie

cu înjurăturile. Așa se frîmțea sub liniștea dîră a Parascivei și așteptarea jacomă a lui Costică, așezat într-un colț și zîmbind cu înțeleș, cînd ușa se dădu la o parte și intră Păuna, logofeteasa Bobeștilor ca o furtună. Urmatecu s-a oprît din mînie și s-a uitat nedumerit la ea. Păuna își pușe mîinile în solduri, o măsură de cîteva ori cu privirea pe Parasciva și zise ofîrtî: — Ce-ți pasă, coane lănuce, stai la lațas și-ți arde părul vîlvătaie. Apoi aruncînd o privire rare Parascivei, cu gust de răzbuinare, dar și cu frică de cite văzuse, ea începu să poveștească de grozăviile răscălelor ce se apropiu. Păuna fusese de față la prăpădul de la conacul lui Dumitrache Roșca. El însă scăpase pe din dos, mai mult mort decît viu, împreună cu ea într-o prăpădită de brisăc.

Se părea din cite spunea Păuna cum că pe seară ar fi venit țărani și din Bobești și din Gilna înspre conacul lui Roșca. Aveau cu el socoteli vechi. În poarta curții l-au prins pe Trifan logofătul boierului care n-a avut timp să se strecoare și să tragă poarta după el. Cînd s-a văzut în mîinile lui, Trifan le-a căzut în genunchi și a început să se închine, vrîndu-se că dăa a bătut și a luat pielea de pe oameni, din pricina boierului a făcut-o.

Țărani oprîți o clipă, l-au privit cu scîrbă și l-au și pocnit. A fost destul să înceapă unul că au plouat după aceea pumnii și bițele. Trifan trecea din mîna în mîna ca o bocea de zdrențe care din ce trecea se rupea, se uda și se întorea. Scăpat pe jos se mai tăvălea prin țărîna de se rotundea și se înegrea. De mult fugise din ei și răsufărarea și glasul. Și s-a rostogolit așa în mînia lor pînă ce a ajuns într-un șant și a rămas acolo ca un sîlv. La poveștea asta Urmatecu a holbat ochii și dîndu-se de-a-nadaratele cu pași măruntți pînă la scaun, l-a pipăit speteaza cu mîna și s-a așezat. Dar privirea de la Păuna nu și-a luat.

Costică s-a trezit și el ca dintr-un somn. Firea lui, pornită, îi dădea un cloocet ce începușe să se vadă. Numai din abundență în ceea și de un bectimul calitatea întîia, ce lăsa nori albi prin casă. Costică Ulmeanu, după ce a înghîti și el un ceal și-l lipit spațele de teracota caldă a sobei, și-a frecat mîinile și-a exagerat, cu amînușul fel de fel și cu poveștele de muncă stîruitoare, descoperirea pe care o făcuse Urmatecu asculta răsucind o linguriță de argint cu o goroață de smalț pe mîner, în purpurul cald și aromat al ceaiului tare. A ascultat și n-a spus nimic pînă ce a ridicat deodată capul, a pus mîna pe o sonerie și slugii care a intrat, i-a poruncit: — Să vină Parasciva!

Sosise ziua pentru care, cu plan chibzuit, după ieșirea de la închisoare, o păstrase pe femeie. Parasciva a intrat, a dat bună ziua și s-a lipit de ușa, cu mîinile la spate, așteptînd. O răbdare liniștită i se citea pe față care se lumina ca de un zîmbet permanent de privire ușor țîlă de pragul pleoană de jos. Urmatecu l-a lămurit că acum are de săvîrșit un lucru mare, dacă vrea să o erte de toate păcatele ei din trecut, dacă vrea să-i facă o legătură de nezdurcînat cu familia lui, și cu Ionică frîște și dacă vrea — asta a lăsat-o numai și se înleagă — s-o treacă pomești cu ce o slovă mai măruntă, dar aducătoare în testamentul lui. Acum abia Costică a stăruit mai greu cu privirea asupra Parascivei cînd l-a auzit pe bătrîn vorbind de testament. A privit-o îndelung pe femeie și i-a plăcut. Ba s-a trezit chiar rîvînd la ea, înzestrată cum ar fi fost de unchiul său. Glasul bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

Mai ales cînd Urmatecu, socotînd mai dinainte treaba pusă la cale, ca izbutită, a început să-i dea și amănunte femeii și să-i arate cum se va duce să se împritească cu Zam-bilica și cum, el plătind, va sta la ea, pînă la întorcerea lui Manea cu care abia dînd nebunii, toate firește sub oblădurea nepotului său, lui Costică i se arănsă ochii și se neliniști să grăbi și poftă. Numai că în această bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

De pedepsa păcatelor nu-i era ferice. Se știa că n-are; de bani și de testament puțîn îi păsa; iar de Ionică știa că n-o poate nimeni despărți că și bălatul acum are o vorbă de spus și de înima lui era sigură. Urmatecu atunci a început să strige, să facă să sară lucrurile de pe mese lovînd greu cu pumnul, să umble apăsît prin casă și să amenințe. Vorbea de dragoste, de recunoștință, înjura apoi și-și aducea amînte de Ionică, îl pomenea și iar o lua de la început

cu înjurăturile. Așa se frîmțea sub liniștea dîră a Parascivei și așteptarea jacomă a lui Costică, așezat într-un colț și zîmbind cu înțeleș, cînd ușa se dădu la o parte și intră Păuna, logofeteasa Bobeștilor ca o furtună. Urmatecu s-a oprît din mînie și s-a uitat nedumerit la ea. Păuna își pușe mîinile în solduri, o măsură de cîteva ori cu privirea pe Parasciva și zise ofîrtî: — Ce-ți pasă, coane lănuce, stai la lațas și-ți arde părul vîlvătaie. Apoi aruncînd o privire rare Parascivei, cu gust de răzbuinare, dar și cu frică de cite văzuse, ea începu să poveștească de grozăviile răscălelor ce se apropiu. Păuna fusese de față la prăpădul de la conacul lui Dumitrache Roșca. El însă scăpase pe din dos, mai mult mort decît viu, împreună cu ea într-o prăpădită de brisăc.

Se părea din cite spunea Păuna cum că pe seară ar fi venit țărani și din Bobești și din Gilna înspre conacul lui Roșca. Aveau cu el socoteli vechi. În poarta curții l-au prins pe Trifan logofătul boierului care n-a avut timp să se strecoare și să tragă poarta după el. Cînd s-a văzut în mîinile lui, Trifan le-a căzut în genunchi și a început să se închine, vrîndu-se că dăa a bătut și a luat pielea de pe oameni, din pricina boierului a făcut-o.

Țărani oprîți o clipă, l-au privit cu scîrbă și l-au și pocnit. A fost destul să înceapă unul că au plouat după aceea pumnii și bițele. Trifan trecea din mîna în mîna ca o bocea de zdrențe care din ce trecea se rupea, se uda și se întorea. Scăpat pe jos se mai tăvălea prin țărîna de se rotundea și se înegrea. De mult fugise din ei și răsufărarea și glasul. Și s-a rostogolit așa în mînia lor pînă ce a ajuns într-un șant și a rămas acolo ca un sîlv. La poveștea asta Urmatecu a holbat ochii și dîndu-se de-a-nadaratele cu pași măruntți pînă la scaun, l-a pipăit speteaza cu mîna și s-a așezat. Dar privirea de la Păuna nu și-a luat.

Costică s-a trezit și el ca dintr-un somn. Firea lui, pornită, îi dădea un cloocet ce începușe să se vadă. Numai din abundență în ceea și de un bectimul calitatea întîia, ce lăsa nori albi prin casă. Costică Ulmeanu, după ce a înghîti și el un ceal și-l lipit spațele de teracota caldă a sobei, și-a frecat mîinile și-a exagerat, cu amînușul fel de fel și cu poveștele de muncă stîruitoare, descoperirea pe care o făcuse Urmatecu asculta răsucind o linguriță de argint cu o goroață de smalț pe mîner, în purpurul cald și aromat al ceaiului tare. A ascultat și n-a spus nimic pînă ce a ridicat deodată capul, a pus mîna pe o sonerie și slugii care a intrat, i-a poruncit: — Să vină Parasciva!

Sosise ziua pentru care, cu plan chibzuit, după ieșirea de la închisoare, o păstrase pe femeie. Parasciva a intrat, a dat bună ziua și s-a lipit de ușa, cu mîinile la spate, așteptînd. O răbdare liniștită i se citea pe față care se lumina ca de un zîmbet permanent de privire ușor țîlă de pragul pleoană de jos. Urmatecu l-a lămurit că acum are de săvîrșit un lucru mare, dacă vrea să o erte de toate păcatele ei din trecut, dacă vrea să-i facă o legătură de nezdurcînat cu familia lui, și cu Ionică frîște și dacă vrea — asta a lăsat-o numai și se înleagă — s-o treacă pomești cu ce o slovă mai măruntă, dar aducătoare în testamentul lui. Acum abia Costică a stăruit mai greu cu privirea asupra Parascivei cînd l-a auzit pe bătrîn vorbind de testament. A privit-o îndelung pe femeie și i-a plăcut. Ba s-a trezit chiar rîvînd la ea, înzestrată cum ar fi fost de unchiul său. Glasul bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

Mai ales cînd Urmatecu, socotînd mai dinainte treaba pusă la cale, ca izbutită, a început să-i dea și amănunte femeii și să-i arate cum se va duce să se împritească cu Zam-bilica și cum, el plătind, va sta la ea, pînă la întorcerea lui Manea cu care abia dînd nebunii, toate firește sub oblădurea nepotului său, lui Costică i se arănsă ochii și se neliniști să grăbi și poftă. Numai că în această bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

De pedepsa păcatelor nu-i era ferice. Se știa că n-are; de bani și de testament puțîn îi păsa; iar de Ionică știa că n-o poate nimeni despărți că și bălatul acum are o vorbă de spus și de înima lui era sigură. Urmatecu atunci a început să strige, să facă să sară lucrurile de pe mese lovînd greu cu pumnul, să umble apăsît prin casă și să amenințe. Vorbea de dragoste, de recunoștință, înjura apoi și-și aducea amînte de Ionică, îl pomenea și iar o lua de la început

cu înjurăturile. Așa se frîmțea sub liniștea dîră a Parascivei și așteptarea jacomă a lui Costică, așezat într-un colț și zîmbind cu înțeleș, cînd ușa se dădu la o parte și intră Păuna, logofeteasa Bobeștilor ca o furtună. Urmatecu s-a oprît din mînie și s-a uitat nedumerit la ea. Păuna își pușe mîinile în solduri, o măsură de cîteva ori cu privirea pe Parasciva și zise ofîrtî: — Ce-ți pasă, coane lănuce, stai la lațas și-ți arde părul vîlvătaie. Apoi aruncînd o privire rare Parascivei, cu gust de răzbuinare, dar și cu frică de cite văzuse, ea începu să poveștească de grozăviile răscălelor ce se apropiu. Păuna fusese de față la prăpădul de la conacul lui Dumitrache Roșca. El însă scăpase pe din dos, mai mult mort decît viu, împreună cu ea într-o prăpădită de brisăc.

Se părea din cite spunea Păuna cum că pe seară ar fi venit țărani și din Bobești și din Gilna înspre conacul lui Roșca. Aveau cu el socoteli vechi. În poarta curții l-au prins pe Trifan logofătul boierului care n-a avut timp să se strecoare și să tragă poarta după el. Cînd s-a văzut în mîinile lui, Trifan le-a căzut în genunchi și a început să se închine, vrîndu-se că dăa a bătut și a luat pielea de pe oameni, din pricina boierului a făcut-o.

Costică s-a trezit și el ca dintr-un somn. Firea lui, pornită, îi dădea un cloocet ce începușe să se vadă. Numai din abundență în ceea și de un bectimul calitatea întîia, ce lăsa nori albi prin casă. Costică Ulmeanu, după ce a înghîti și el un ceal și-l lipit spațele de teracota caldă a sobei, și-a frecat mîinile și-a exagerat, cu amînușul fel de fel și cu poveștele de muncă stîruitoare, descoperirea pe care o făcuse Urmatecu asculta răsucind o linguriță de argint cu o goroață de smalț pe mîner, în purpurul cald și aromat al ceaiului tare. A ascultat și n-a spus nimic pînă ce a ridicat deodată capul, a pus mîna pe o sonerie și slugii care a intrat, i-a poruncit: — Să vină Parasciva!

Sosise ziua pentru care, cu plan chibzuit, după ieșirea de la închisoare, o păstrase pe femeie. Parasciva a intrat, a dat bună ziua și s-a lipit de ușa, cu mîinile la spate, așteptînd. O răbdare liniștită i se citea pe față care se lumina ca de un zîmbet permanent de privire ușor țîlă de pragul pleoană de jos. Urmatecu l-a lămurit că acum are de săvîrșit un lucru mare, dacă vrea să o erte de toate păcatele ei din trecut, dacă vrea să-i facă o legătură de nezdurcînat cu familia lui, și cu Ionică frîște și dacă vrea — asta a lăsat-o numai și se înleagă — s-o treacă pomești cu ce o slovă mai măruntă, dar aducătoare în testamentul lui. Acum abia Costică a stăruit mai greu cu privirea asupra Parascivei cînd l-a auzit pe bătrîn vorbind de testament. A privit-o îndelung pe femeie și i-a plăcut. Ba s-a trezit chiar rîvînd la ea, înzestrată cum ar fi fost de unchiul său. Glasul bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

Mai ales cînd Urmatecu, socotînd mai dinainte treaba pusă la cale, ca izbutită, a început să-i dea și amănunte femeii și să-i arate cum se va duce să se împritească cu Zam-bilica și cum, el plătind, va sta la ea, pînă la întorcerea lui Manea cu care abia dînd nebunii, toate firește sub oblădurea nepotului său, lui Costică i se arănsă ochii și se neliniști să grăbi și poftă. Numai că în această bătrînului se făcea tot mai moale, mai cald, mai stăruitor, amintînd femeii și de avantajele dar și de păcate, iar privirea lui Costică se făcea tot mai gura și ea, tot mai plină de poftă și de neurgîșiri pe care Parasciva le simțea.

De pedepsa păcatelor nu-i era ferice. Se știa că n-are; de bani și de testament puțîn îi păsa; iar de Ionică știa că n-o poate nimeni despărți că și bălatul acum are o vorbă de spus și de înima lui era sigură. Urmatecu atunci a început să strige, să facă să sară lucrurile de pe mese lovînd greu cu pumnul, să umble apăsît prin casă și să amenințe. Vorbea de dragoste, de recunoștință, înjura apoi și-și aducea amînte de Ionică, îl pomenea și iar o lua de la început

cu înjurăturile. Așa se frîmțea sub liniștea dîră a Parascivei și așteptarea jacomă a lui Costică, așezat într-un colț și zîmbind cu înțeleș, cînd ușa se dădu la o parte și intră Păuna, logofeteasa Bobeștilor ca o furtună. Urmatecu s-a oprît din mînie și s-a uitat nedumerit la ea. Păuna își pușe mîinile în solduri, o măsură de cîteva ori cu privirea pe Parasciva și zise ofîrtî: — Ce-ți pasă, coane lănuce, stai la lațas și-ți arde părul vîlvătaie. Apoi aruncînd o privire rare Parascivei, cu gust de răzbuinare, dar și cu frică de cite văzuse, ea începu să poveștească de grozăviile răscălelor ce se apropiu. Păuna fusese de față la prăpădul de la conacul lui Dumitrache Roșca. El însă scăpase pe din dos, mai mult mort decît viu, împreună cu ea într-o prăpădită de brisăc.

Se părea din cite spunea Păuna cum că pe seară ar fi venit țărani și din Bobești și din Gilna înspre conacul lui Roșca. Aveau cu el socoteli vechi. În poarta curții l-au prins pe Trifan logofătul boierului care n-a avut timp să se strecoare și să tragă poarta după el. Cînd s-a văzut în mîinile lui, Trifan le-a căzut în genunchi și a început să se închine, vrîndu-se că dăa a bătut și a luat pielea de pe oameni, din pricina boierului a făcut-o.

Țărani oprîți o clipă, l-au privit cu scîrbă și l-au și pocnit. A fost destul să înceapă unul că au plouat după aceea pumnii și bițele. Trifan trecea din mîna în mîna ca o bocea de zdrențe care din ce trecea se rupea, se uda și se întorea. Scăpat pe jos se mai tăvălea prin țărîna de se rotundea și se înegrea. De mult fugise din ei și răsufărarea și glasul. Și s-a rostogolit așa în mînia lor pînă ce a ajuns într-un șant și a rămas acolo ca un sîlv. La poveștea asta Urmatecu a holbat ochii și dîndu-se de-a-nadaratele cu pași măruntți pînă la scaun, l-a pipăit speteaza cu mîna și s-a așezat. Dar privirea de la Păuna nu și-a luat.

Costică s-a trezit și el ca dintr-un somn. Firea lui, pornită, îi dădea un cloocet ce începușe să se vadă. Numai din abundență în ceea și de un bectimul calitatea întîia, ce lăsa nori albi prin casă. Costică Ulmeanu, după ce a înghîti și el un ceal și-l lipit spațele de teracota caldă a sobei, și-a frecat mîinile și-a exagerat, cu amînușul fel de fel și cu poveștele de muncă stîruitoare, desc

PRIVELIȘTI DIN ANII DE FOC

Traian Demetrescu

— La 60 de ani de la moarte —

La 17 aprilie se împlinesc 60 de ani de când Traian Demetrescu n-a mai călcat pământ pe Calea Unirii din Craiova.

De la idealurile voastre, O, vizitatori flămânzi și goi, Vor răsarți ca niște aște Senine lumi cu oameni noi!

S-a născut la Craiova, la 5 decembrie 1866, ca fiu al unui circumar. De mic a fost obligat să intre la un toptangiu, ca „să se precopsească”. Părinții nu l-au înțeles și conflictul cu familia va stăruir permanent după cum reiese din scrisorile sale.

Are contact permanent cu scriitorii din București prin intermediul lui Al. Macedonski și prin colaborarea sa la ziarul Munca. Intretine corespondență cu scriitorii socialisti ai timpului — Șteuerman-Rodion, E. Fagure, C. Mille, — participă la congresele partidului social-democrat al muncitorilor din România și scrie ascuțite versuri anti-dinastice.

Viața și-o petrece între Craiova și București trăind din împlăcătoarele drepturi de autor. După 1893 boala de care suferă din copilărie se agravează și a nevoii să stea cîteva timp la Solca în Bucovina și apoi în Elveția la Reichstall. Munca istovitoare prin care și procura pineta zilnică, îndreptărea societății în care trăia, desdărujia și singurătatea, îl înclină spre o stare de permanentă deprimare, în noaptea de 16-17 aprilie 1896 poezia moare. La înmormântare au participat foarte mulți muncitori care au purtat corpul neînșelății al nefericitului poet pe braț.

La zece ani de la moarte când se deslușea un bust al lui Traian Demetrescu în grădina Ateniului, în fața unui grup de muncitori purtând un steag roșu, I. C. Frimu spunea: „Ca muncitorii constienți, am înțeles să venim cu toții, sub steagul nostru roșu, să sărbătorim memoria lui Traian Demetrescu ca unul ce a luptat sub aceeași flamură roșie a socialismului!”

Traian Demetrescu a scris poezie de dragoste dar și asturătoare, poezie anti-dinastică. Autor al romanului „Călugărul din vechiul schit”, dar și al „Odeii pentru copiii săraci”. Tradem s-a găsit în permanență pe poezii dintre cele mai înalte din vremea sa. Avea o cultură strălucită; citise multă literatură socialistă, clasică și literatură noastră și universală. Corespondența sa dovedește că și comanda cărți direct la Paris și era abonat la toate revistele de stînga din Franța, „Senzivitate” și „Acuarele” — și altele. În scrisoarea existentă a scris și poezii, cîteva tîne care nu s-au păstrat, a tradus din scrierile franceze și a înființat în 1888-1889, la Craiova, o mișcare pentru ajutoarea lui Eminescu, care se stîngea bolnav și sărac. Mărimile Craiovei i-au refuzat în 1906 bustul, azi înscris craiovenilor au organizat un muzeu în casa părintească, de pe calea Tîrgului.

Omul frău, plin de dîrușe și bunătațe, care mergea în rînduri cu muncitorii la 1 Mai, n-a fost uitat. După 60 de ani de la moartea sa, literatura noastră a păstrat poezia sa în care Tradem și-a născut multă revolta și dragostea pentru cei săraci. Poezia sa e apronă de sufletul cîntărilor de azi, iar în acest început de primăvară trizele lecturii poeziei lui nu dezvăluie „o joale de-a trecutului” în care:

Cad fără săr, necunoscut, Altele lacrimi omenești! O! Inle adîncimi de suflet! Inle-însele poii să cîștești! („Necunoscutii”)

S. Albu Emil Manu

INGINER CU SUFLET MARE

Inginer cu suflet mare ce al planurile-n torbă minte care scintilează, hai să stăm un pic de vorbă.

Dacă le-am topi-nrolaltă ar păli un cer de stele

Vrei să construiești uzine pentru marea de lumină, voi căra la frumusețe cum în faguri o albină.

Vrei să construiești orașe strălucind ca z'ua-n geamă? Iți voi fi și eu tovarăș cu-a mea inimă și pană.

Vrei să construiești muzee cu neîntrecuți-și artă? Să le-asternem împreună pe a lumii noastre hartă.

Tu ai planuri îndrăznețe, am și eu pe ale mele.

VULTUR ÎN ZBOR SPRE SLĂVI

Vulturul în zbor spre slăvi cu privirea-l petrecui. Sub albastra semeție mă umplui de firea lui

Drum de șarpe, unsuros. n-au să-nerce pașii mei

Drumul omului de mult, spre femeie-l duse-nil și de-atuncea dorm mereu pe același căpătii.

Drum de navă peste val tale vajnicli năleri, cer albastru ca pe mări nu mai afli nicăieri

Vulturul în zbor spre slăvi sparse cerul albastrui dar femeia-ni defe aripi ac'va de-o întrecui.

CÎNTA O VIOARĂ

Cîntă o vioară, o aud, departe, și mă-mbogaște pe pe nimeni altul, Cîntă o vioară care n-are moarte și-a ei melodie cerul i-a cu-asaltul.

Cîntă o vioară, inima-mi s-aprinde, — parcă-i un Vezuviu care arde-n lavă — și-i aduc într-una apă și merinde ca în zbor de vultur să mă pierd în slavă.

Cîntă o vioară, și-o îngină riul, care, pe sub sălcii, pe sub albă lună, unda larg și-o poartă ca să crească grîul povestind-o lumii-n goana lui nebulă.

Cîntă o vioară și mă poartă-n spații ce n-au fost pătrunse de nici-o iubire și sădesc pe bolta — doruri, în plantații, în păduri imense, fără de murire.

Cîntă o vioară, florile o cheamă în mireasma plină — a miezului de vară, strunele-i mă poartă, ca o blîndă mamă, ca iubita-n holde sub un cer de pară.

Cîntă o vioară pe o mie strune de iubirea mare crece-a-nems pămîntul alungind din inimi vremea de tăcîune, — Omul, erei noastre în veci luminîndu-l.

Ion Bănuță

I O N

Nici el n-a știut bine cînd l-a ajuns. A venit fără știre, tiptil, într-ascuns,

Dintr-odată s-a întors... L-a fript la obline, și l-a săgetat ceva sub piciorul stîng

Pînă cînd flăcău, greu și parcă bătut, S-a așezat cu brațul sub frunte, pe lut.

De s-a ridicat flăcău — munte sub cer — Bănănuș poate, în preajma lui, un boier.

Somnul l-a frint, cit se ținuse de drept. Sub el, dealul răsufla ca un piept

Era tîrziu... Trecuse de mult de apus... Și, vislînd cuvioasă, furnica s-a dus

Slobozit dintr-o chingă strînsă rău. Îl istovise bine acul flăcău.

Pe-un deget al lui, ameztor de înalt, Dîncolo de creastă, pe tîrîmul celtat.

Dormea alături de sapă, mare și ud... Ziua se tira moale, pe văi, către sud.

Colțul sapei ridea știrb în lună și șui. El s-a întins din nou, cuminte, pe lutul lui.

Ca o ceață ologă, minată de vînt. Și a rămas cu noaptea pe el, pe pămînt...

Îl răzbiu cu sapa adinc, în destul, Și lutul s-a culcat, sub dînsul, sătu.

Să fi fost vis, descîntec poate, făcut? Cerul părea o veșnicie de lut,

Rivnit de veacuri, luat acumă întii, Îl simțea flăcău fierbinte, sub căpătii.

Și noaptea su-a năouari de abur suri, De pe nevăzute ape și arături.

Sub trupul ud și sub tălpile fără opinci, Era-n o mie nouă sute și patruzeci și cinci.

Fumegea pămîntul sub somnul lui greu, Ca atunci cînd s-a odîhnit dumnezeu.

(Din ciclul „File de lut”)

DIMINEAȚA

Ploi de lumină, viscole roșii de frunză, Care din voi mi-a trezit somnul dîntii? Codrii n-au sunat din chimvale a slavă, Și apele n-au leventat să mă prîndă-n ogîzini. Era prea împovărat de podoabe anul acela Și nu s-a mirat nimeni cînd m-am ivit.

Rînilor lor m-au răpus lungă vreme bolnav. Cocorii despicau iarna cu fiecestraie de aur. Mizga lucrilor suia în mine și ațirna ciorchine pe crengi,

Ucenicie, ucenicie sub ulmi... Freamătul codrului, oare, cînd l-am bătut? Vîntul, prin mine și sălcii, cînd a sunat? Cînd m-am umplut ca un fagur cu miere din lună și tei?

Intr-un tîrziu m-au prins neliniștile: Unde mi-e inima, mă-ntrebam învîlmășit în suvoia de vînt, ca o stea de omăt.

Singur m-am boțezat în cristelnița lacului Și lepădam bucurios un luceafăr Pentru o alună.

Unde mi-e inima? Și mi-a răspuns cucul. Unde mi-e inima? Mi-a răspuns o mierlă și-apoi un izvor. Unde mi-e inima? Și din povești hăuleau către mine voci.

De singeram, mă ungea cu rășină lumina. De lăcrimam, îmi zîvna obrazii rușinea. Dar cînd gerul de-April a sugrumat într-o noapte lăstării,

Unde mi-e inima? Tîrziu, am aflat-o căzută în ierburi Sub povara de rouă și de lumină din dimineața aceea.

Paul Anghel

BRĂȚĂRILE

El amiază. Soarele, ca un supraviețuitor de plantație care-ți frige spărea cu lăuturi de bici, stă-n mijlocul cerului urgisind pămîntul cu rozele-i fierbinți. Pămîntul uscat s-a învîlțit într-un nor roșu de praf, care se ridică plînd și face ca totul să pară o flăcău. În tabloul asta de iad, fizele telegrafului întinse de cîrind de poliștiști scintilează singurii ca niște șgîrieturi pe o piele nevăzută.

se ploconeste în fața lui Boana Briault. Îl spune ceva. Copiul, tresare. Asta înseamnă că Mutebo e un trădător. — Maghi! — Sss!... Ceata nu mai are răbdare, și el vrea să vadă ce face Mutebo. Cel din sat trebuie să aște stea. A... dar uite-l pe Unionu s-a desprins dintre tușe și jude către coline. Nu mai e nevoie de ajutorul lui. Se intristează.

Iși ia ceata și se îndreaptă spre marginea pădurii. Cum ajuns acolo își lipește urechea de primul stîlp de telegraf. — Hiit!... exclamă ceata. Puștii se bat care să asculte mai întii. Unii se lasă pe vine alții se înalță pe vîrfurile picioarelor, toți ciorchine cu urechea lipită de stîlp.

— Voi nu vă suiți. N-aveți cușii — le spune Maghi. Katulu nu pricepe. „Eprost”, ride Maghi în sinea lui și de bucurie scoale limba. — Iși deștagă apoi cușiașul de la gît și începe să taie sîrma. — Katulu tu nu pricepe și de ciudă scoate și el limba. Puștii care s-au cățarat pe stîlp au obosit și coboară îmbuțnași. — Ce vrea să facă șeful? se întreabă el între ei. — Maghi! — El — Ce-o să facem cu sîrmele? — Nu știu. Sîrmele care una după alta. Nu mai lucesc ele ca atunci, cînd stăteau întinse la soare, dar tot lucesc. — Hi, brățări, brățării strigă ceata, uimită de o asemenea invenție. Șeful, rîde, lui nu-i treceuse prin minte așa ceva. Intră cînd celalalte două cușiașe ale ceții au început să taie sîrmele în bucățele. — Asta e a mea. — Asta a ta. — Asta a lui. — Maghi coboară în strigătele de bucurie ale ceții și i luat pe sus de mîștile de brațe inzonzate. — Și mie? întreabă el. Dar pe dată e împodobit ca cel mai strălucit șef de trib, cu brățări pe fiecare braț. Trei cercuri strălucitoare vin să-i încununeze fruntea și altele să-i înalțuie gîtul. Astfel gîdît își lipește urechea de stîlp. Nu mai zădărește. Merge la al 2-lea stîlp. Nimic. La al 3-lea la fel. Un hotot de ris îl năvălește din piept. — Ce e? Ce e? întreabă puștii. — S-a stricat. Nu mai zădărește tam-tamul lui Boana Briault, s-a stricat. — Katulu nu pricepe dar rîde și el. Rîd și celalții tîndu-se de burtă, rîd și se prădădăso.

Kalanga Abdalla

OTAINĂ...

I pădure stăruia o liniște nelăcrășă. Nu sula vânt iar frunzișul parcă năcrămenise. Soarele scăpăt spre oșină întindea umbre în poteni. Din vreme în vreme, câte-o mierlă fluiera cuminte, curmîncu-și viersul numai-decît, rușinată de atîta liniște. Chiar vervețe s'ateaua lenevoase mișcîndu-și arar cozile.

Acestă amorie îl plăcea grozav pădurului. Ea prevestea întotdeauna ploaie, ceea ce însemna spor de ciuperci. Pădurarul, un moșneg firav, cu mustață rară și îngăbenită de tutun, umblase degeaba pe la locurile știute căutînd ciuperci. Baba, o femeie mărunță, dar ageră ca un sîrilit, va avea iar pricină de stădă. Oftînd, moșnegul se așeză într-o poiană și-și furmă pipă, înîndu-și pe genunchi pușca veche, cu două țevi. Stătu așa multă vreme; poate chiar așipise moșnegul. Din acea toropeală dulce, îl zmulse fără milă un crăncănit. Și lăcă că pacea pădurii se curmă. Incepu o gălăgie de corbi și de țărîci. Parcă le apucase dintr-o dată turbărea. Moșul ascultă ce ascultă, apoi, ieșind pe-o ridicătură, văzu nu departe un vîrtej de păsări... Acolo trebuia să fie ceva, vreun hoit de iepure ori vreun cine bolnav de pe stîni, sfîrșit în pădure. Orice-ar fi fost, pădurarul trebuia să îngroape murtăciunea ca să nu se răspîndească cine știe ce boală... De aceea moșul se îndreptă într-acolo, nu prea grăbit și nu prea bucuros. Îl aștepta o treabă destul de scîrbosă; din mers, bătrînul își căută bațista ca să se lege la ea, în tîlele dintr-un tufan un crîng și astfel înarmat ajunse la locul cu pricina.

Înlemni... Apoi tremură, ufitînd să-și ia pîlăria din cap... Apoi se chină repede-repede, stupînd în chip de cruce să alunge duhul necurat. De creanța unui stejar bătrîn, nu departe de potecă, atrîna corpul unei femei... Moșul o vedea numai din spate, dar în îndrăzni să treacă dincolo și s-o privească... Dinspre moartă nu venea miros de putreziciune, iar corbii și țărîcile de bună seamă au prins de veste abia de curînd... Se roteau pe sus, cu glasuri învîlmășite. Moșul se trase deandăratele pe potecă, în mare spăimă. Cînd nu mai zărea de tufe și copaci corpul spinzurat, îi întoarse spatele și fugi cît putea de repede, să iasă la marginea pădurii. Acolo se ocolîi o clipă să-și tragă răsulatul, se înclină, ufitînd să-și mai pună pîlăria și se slobozi la vale către cea mai apropiată stîină.

face toate acestea ca să nu se pună rău de o stăpînire care-l dă sălar... El nu-i văzuse pînă acum decît stralul negru și bărbuța albă, rară și zbîrlită. Atît. Cînd co, poțim ce vorbe sloboade. Abia atunci își aduse aminte că bătrînul era abonat la ziarul din București!

Venînd de la popa, Alexe trecu pe la stat să ridice autorizația de înmormîntare. În același timp voia să dea pe la cooperativă pentru vînșarul treburlor priveghelului și pomoniilor. Întîlni pe seful miliției — mai degrabă îl căută. — Ascultă, tovarășe Dragoș, ce-a mai stabilit totuși? Nu s-a aflat nimic, nimic? Întrebă el nădăjduind mereu și vag altceva decît sinuciderea. Sergentul îl privi atent, scotînd în clipă, după cum îl dăscălise de altă ori însuși Alexe, tot „secretarul se cuvîna să știe tot, absolut tot"... Așa că lău o poziție oarecum oficială, și, aproape teapăn, își căută pe inimă și spuse: — Uite, dumneata, ca secretar, trebuie să afli... Fata era grea în a cîncea lună. Alexe căscă ochii, bătu aeral cu mîințile și hochi ca sufoacă. Apoi se prăbuși moale în brațele șefului de post.

Totuși, ceea ce trebuia să se afle, se află mai întîi se știu că fata fusese însărcinată (de la miliția înfăptuită trecură la nevastă-și; ajunge să știe o nevastă ca să fie-apoi la curent întregul sat). De altfel, presurcurea hoinăreau nestîngerite prin

Urmă o tăcere lungă. — Și pentru altceva mă vezi aici, adăugă el, privind necurmat în pămînt, parcă acolo se afla cine știe ce scumpele care nu trebuia scăpată din ochi. — Spune, Grigore... — D-apoi am venit, Alexe, că nu mai puteam să rabd. Că se ride de tine, asta te privește. Dar umblă vorbe urite despre organizație. Am venit să te pun la curent... Să nu-mi-o lei în nume de rău, dar trebuie să fi le spun verde încodată. Acest „încodată" voia să-i amintească popa lui Alexe lucruri pe care Geamănu îl le-a mai arătat, dar că n-au fost luate în seamă. Alexe îl spunea om blajin și tăcut. Numai o boală avea Grigore — nu putea fi decît rareori de-o părere cu Alexe. De aceea, mai an, Alexe făcuse ce făcuse și-l scosese din funcția de agent agricol. „Imi sapă autoritatea" se justifică Alexe. Mă critică fără motiv, a scris o porcărie la gazeta de perete!

„Porcăria" era o critică în legătură cu îngrijirea culturilor; printre cei pomeniți erau și numele secretarului. — Ca mulți alții, și Grigore știa ce se ventură prin sat și se hotărîse destul de greu să vină la Alexe. Știa că nu se va bine, că secretarul nu pune preț pe vorbele lui... Dar cum să mai poată răbda atîtea ocărî? Trebuia lăuat vreo hotărîre, trebuia luminată afacerea asta... În sinea lui, Grigore se înverșuna împotriva celor care judecau pripit, aruncînd cu tîină într-un mort. De unde știe lumea asta așa de

Desen de UNTCH

sat, cu mult înainte, iar știrea veni să confirme niște păreri exprimate doar cu năframa la gură, pentru că despre morți nu se cade să vorbești rău... Dacă fata s-a spînzurat pentru asta — merseră înainte judecările sale — însemnează că nu putea face altfel. Decl era o legătură la care părinții n-ar fi consimțit nici cum... Și-un orb ar putea să văză că fata alăsesse singura porțică de scăpare, scotîndă de dinșa potrivită: să-și ia zilele. Așa dar stătuse între două focuri: de-o parte Alexe, de alta ibovnicul, iar ibovnicul, după ce și-o făcuse placul, l-o fi spus verde să-și vadă de drum, altminteri s-ar fi luptat cu Alexe și, pînă la urmă, trăiau ca oamenii. Numai așa ceva putea să fie: cineva a proștit-o pe bîta fată, i-a luat mîințele, folosindu-se de nepriceperea ei, și-a făcut dintr-insele obiele... Cine putea fi ticălosul?

— Dar de unde poți ști că era ticălos? Știi cum is făcălul... Și-apoi, vorba ceea...

Urmă o zicală cunoscută de toată lumea din care rețese că o fată nu-i ca mărul, întîzni mina, îl lei și mușți din el cum îți place... Dacă ea nu vrea, nici celălalt nu poate... Așa că nu poți arunca vina toată pe el.

Așa îl dată satul — mai cu seamă zezătorile mureștii — înainte cu presupunerile... Tîrîna de pe mormînt încă nu prinsese poșjhiță, florile puse de fete mai răspîndeau încă miros, lemnul proaspăt al crucii albe primea negriturile din fîntîrin, dar vorbele de ocărî și felurile presupunerii hîde se țeseau pe de-a-supra. — U-u-u, parcă era călugăriță, nu alta. Iar dinna cine știe cu ce handrăli se întindea... — Dacă așa i-a fost creșterea... — Mai lasă-și și pe Alexe... Prea se vine; parcă el ar fi dumnezeul satului.

În curînd de la fată vorbele, hrănite cu prisoșință de dușmani, trecu asupra organizației și secretarului și mai ales asupra lumii decum, care s-a dat cu crabii în sus. Lui Alexe îi venea să înbeunească, să-și dea cu pumnii în cap. N-avea poțică de muncă, somnul nu se lăpăda de el, umbla nerăz, cu ochii tulburi și încovoiați. Nu mai bocănea pe drum, călînd apăsât, pașii i se țirșeau ca ai unui om sfîrșit... Oricît încerca să găsească vreo lămurire, numai de e' însuși se potlăcea. El era cel dintîi vinovat. Ce-a făcut el ca să-l trăznească asemenea năpăstă...? Și-și răspundea: „nu te treaba ce-ai făcut, întreabă-te ce te treaba să faci. Ai crezut că știi tot, vezi tot, faci tot... Cînd colo... Of, îi vine să se atîrnie și el.

Intr-o seară se pomeni că-ți bate c'eva la ușă. În prag se arătă Grigore Geamănu, în carne și oase. Grigore se opri în cadrul ușii, înalt, voinic, cu cirja subsoacă, cu mustața lui căruntă și-uscată. — Bună seara... Alexe îl privi tulbure — așa cum privea acum la oricine — și-i arătă lăvăla.

Hai zezi, Grigore. Grigore Geamănu se așeză, își propri mîințele pe cirjă, își rezemă și pieptul și spuse: — Am venit să întreb ce facem cu ședința... Alexe îl privi tulbure, dar Alexe credea că popa le

pre însemnătatea vreunui eveniment. Și cam alți... Iar viața de organizație se reducea la ședințe fără însemnătate, la cotizații, la amestecul în treburile organelor de stat și la luțirea chiburilor. Cu toate acestea, Alexe se arăta cel mai ocupat om de pe lume. Se vira pretîndînd — „secretarul se cade să știe tot" — și dădea porunci. Iar gospodăria lui era în grija nevastei, a băiatului și a Lucreției. De cînd s-a dus băiatul militar, gospodăria începea să schiopăteze... În casă, cu femele, Alexe vorbea despre treburile familiare ca despre ceva neînsemnat. Astea nu intrau în „construirea socialismului".

Cît despre fată, habar n-avea. Fata, e drept, nu-l ieșea nicodată din vorbă, se ducea la ședințe rar, la horă de asemenea, nu se amesteca printre tineri, lucra și era tăcută ca o pustă. Alexe, năvălînd de „problemele construirii socialismului la sat" era mulțumit „că nu i se răpește timpul cu probleme neesențiale".

Grigore Geamănu asculta și dădea din cap, cu amărăciune și îngăduință, bucuros că nu fusese silit să spună el ceea ce auzise de la Alexe, intristat că toate lucrurile acestea erau adevărate. — Am condus ca din avion, repetă Alexe. Am înțeles tocmai pe dos „construirea socialismului"... — Avem și noi vină, nu numai tu, Alexe. Trebuia să ne dăm seama. — Pînă nu te pocnești cu capul...

Am aflat întimplarea de față de la un instructor de partid. L-am întreb dacă se știe din pricina cui se prăpădise fata... — Dragă tovarășe, s-a îndrăgostit de făcălul unui chibaur. — Ei, lasă-mă!

Cum își spun. Fata, cum știl, era cuminte ca o lăcrămoară. Lubea tăcerea și pacea. Știască că o porumbiță. Dacă tatăl său ar fi judecat construirea socialismului așa cum de altă ori i s-a spus, plecîndu-și urechea la inima omului, Lucreția noastră ar fi înflorit ca o livadă primăvara. Dar s-au năpustit asupra-i hultanii și-au sfîrțec-o... Ea n-a știut cum să se apere pentru că n-avusese cine s-o învețe. Flăcăul cu crîcina era chipos, zvînturat, aprig și feros, nimerindu-se pe placul fetei. A fermecat-o cu vorbe dulci, înlînțuind-o cu șaple legături. Nu l-a fost greu... S-a încrezut frumoasa noastră dacă altceva nu știa... Vezi? Cui să-i spună zbuciumul inimii ei? Lui Alexe?

Îl știa aprig nu numai cu chibaurul. Mai mult, el n-avea timp, era ocupat cu „construirea socialismului", așa cum înțelegea el... Decl fata a făcut și a așteptat vreo izbăvire. Cînd a simțit într-însa horul unei înimțe noi, s-a plecat cu rugămintă la pieptul iubitelui.

Fură-mă, du-mă cu tine, oriunde, Teofil. Am copil! Teofil, trîntit în iarbă, își furmă și-garea. S-a ridicat în picioare, și-a pus mîințele în sold și i-a aruncat printre dinți: — Ahaaa!... scriși. Acum du-te și spune-i tovarășului Alexe că te-ai avut cu mine... Cară-te! Nu mai am lipsă de tine.

Fata n-avea nicio putere să judece. Îl cuprinse picioarele, sărutîndu-l cizmele, hohotînd... Teofil o izbi cu furie în piept, scrișînd a doua oară: — Și-i mai spune că mi-am sărat odată înimja.

După asta își zmuise cizma din îmbrățișare și plecă fluierînd parcă săvîrșise cel mai de seamă lucru de pe lume. Toate acestea s-au aflat abia după citeva luni. Ticălosul s-a lădat cuiva de teapa lui, dar s-a înșelat. Confidențial n-a fost în stare să suporte asemenea mirșăvie și a spus tot... Asta... Cît despre Alexe Fluieraș, ce să mai zic? I-a fost învătățit aspră întimplarea aceea. Și pe bună dreptate, deși l-a zdrobit. El n-a luat în seamă îndrumările nimănui. S-a crezut destept și tare. Și bine înțeles, a făcut prostii. Printre crăpăturile politiciii lui, s-a strecurat dușmanul și l-a pomnit drept în moalele capului... Pentrucă, tovarășe dragă, cînd conduci prost și interpreți prost, vigilența te părăsește; totul te părăsește. Și te pomenesti în prăpastie, ca Alexe al nostru...

Bine este că numai lui i s-a întimplat așa. Rău este că l-a putut întimpla una ca asta... Dumitru Mircea

CIUDATA ÎNTIMPLARE

Așteaptă orhestranții și azi ca și-aldată. Un singur semn să-ncepă cîntarea-nflăcărată. Orhestra care-așteaptă e „Barbu Lăutaru". Dar unde-i dirijorul să scapere amnarul?

Scripcarii oacheși poart-n privirea lor focoasă iubirea, cînd obrazul de scripcă și-l apasă. Și-n patimi răvășite, în freamătul de strune Ei poartă marea vrajă a Asiei străbune...

Ce-i? Ușa se deschide... E oare dirijorul? E vremea melodiei să-și ia spre culme zborul? Dar nu, Străin e omul, vestimțele-s străine. De unde vine oare? Și cine-i oare? Cine?

El urcă la pupitru, zimbînd privește-n sală, Iar zimbetu-i nu poartă nici urmă de sfilă. Se uită orhestranții, uimiți de bună seamă: „Perucă... în picioare pantofi cu cataramă..."

Privirea lui e dulce ca razele de soare. Sub vraja lui, orhestra e strună ce tresare. El e de-al lor, e-aproape! Nu-i lăutaru, nu-i! Orhestra-i stăpînită de strălucirea lui.

El stă, privește-o clipă și ia bagheta-n mînă, Iar mina pe baghetă se vede că-i stăpînită! Tăcere... O secundă... Un semn... Și dintr-o dată În sală se revarsă cîntarea-nflăcărată.

Și cîntă orhestranții cu patimă, cu dor, Din nu-ai cîntat peșemne vrednă-tin viața lor! Și visul care-n suflet mocnea ascuns, departe, Spre culmi începe zborul năvalnic și-și poarte.

...Și iarși e tăcere, acrușul cade mort Și visul se destramă cu ultimul acord. Și-și desleşte scripcarii obrazul de pe scripcă, Iar scripcă stă tăcută și reece ca o șipcă.

S-a destrămat și visul, s-a destrămat și vraja, În sufele regretul a prins să-și țese mreaja. Și numai la pupitru strălucit să zimbînd, Apoi grătește tainic cu glasul cald și blînd:

„Vă mulțumesc din suflet! Hai, fraților țigani, Iubirea mea se-ndeapătă spre voi de ani și ani! Căci drag mi-e cîntul vostru și scripcă voastră dragă.

Am fost și eu, prieteni, țigan o viață-ntregă.

Puneam în cîntec oare iubirea și avîntul, Puteam pluti cu visul nestăvilit ca vîntul, De nu smulgeam din strune tot zbuciumul avan, De nu eram, prieteni, eu însumi, un țigan?

Țiganii știu ce-i cîntul, iubirea nu-și ascund, Ei știu să bea din cupa iubirii pin' la fund, În mina lor — vioara-i femeie-ndrăgostită, Femeia — o vioară ce geme și palpită!

Și eu trecui prin lume roșogolit ca piatra, Am răcit pe drumuri cu scripcă și cu șatra, Cînd împăratul „Mozart" răcnea-n palat, taman, Simțeam că vrea să spună nu „Mozart", ci „Țigan".

Și-acum, iubiți prieteni, deși am zăbovit, Ce-aveam a spune, totuși, voi spune neșgîtit: Eu văd că nu vi-i leamă de zilele de mișne, Nu schingiuți acrușul și scripcă pentru-o piune!

Așa orînduire mi-ar fi plăcut și mie, Din plin își dovedește mărețai-n tîmnicie, Cînd azi țiganul poate mai bine să trăiască Decît un capelmăstru de curte-părătească!"

Așa grăi străinul... Orhestra sta vrăjită, Apoi, privindu-l fîntă văzu într-o clipită Că chipul său pălăce, începe să dispară, Se mistuie în aer ca fumul de țigară...

Trezii din vis, scripcarii, au vrut, se înțelege, Secretul arătării cu țoții săi dozele. Dar neștînd cu taina cam ce e de făcut, S-au mulțumit la urmă cu ceea ce-au văzut.

Ciudată întimplare! De-a binelea ciudată! Și cînd mai pui deasupra că-i și adevărată! Venise la pupitru fantasticul străin Atunci cînd dirijorul a-nfîrziat pușin!

Ori poate-am scris povestea că dor mi-era de scris, Ori poate întimplarea n-a fost decît un vis? Ce-i? Nu-i interesantă de nu-i un adevăr? Cum vezi? V-am spus-o toată aici, din fir în păr!

Alfred Margul Sperber

În romînește de M. Djentemirov

BLOC NOTES

Neunoscuții prieteni ai scriitorilor

A cum citeva zile a avut loc la Săliște consiliul bibliotecarilor din regiunea Sibiu. În străvechul sat de pomnicuțori și oieri de lîngă Sibiu s-au adunat aproape o sută de oameni, a căror meserie în țara noastră nu are o tradiție mai veche de vreo zece ani. Ei sînt bibliotecarii sătești și, prin patima lor pentru carte, sînt fără îndoielă prietenii credincioși ai rindozilor, năvăliților și romancierilor. Vreme de două zile au discutat despre lucruri atît de strîns legate de viața și strădania creațoare a poezilor și prozatorilor, în cît am avut sentimentul că mă aflu în a planar de breaslă din încăperea Casei Scriitorilor. Să afli că la Săliște s-au cînt într-un an peste douăzeci de mii de cărți și că fondul de volume al bibliotecii crește în același timp cu vreo două mii de cărți, îți dai lesne seama că lucrul acesta fine de nu știu care C.L.D.C. dar fine și de pana scriitorului. Multe din cărțile apărute în ultimii ani au cîștigat în zilele noastre faima de odinioară a „Genevevei de Brabant" și a „Alexandriei". Cărțile acestea stau atît de ferfenite în rafturile bibliotecii din Săliște, rar de altor lecturi, încît te gîndești fără să vrei, cu nostalgia și invidie, la popularitatea de care s-au bucurat cărțile scoase odinioară pe aceste meleaguri de Coresi și Iliontari. Cît de puternică e stîma și dragostea pe care pînă și cel mai umil cititor o poartă scriitorilor, am înțeles din această întimplare povestită de bibliotecara din Cîncu: fărâncă Zinca Mangeru, alfabetizată abia de un an, a venit la bibliotecă să ceară o carte. I s-a dat „Balade și idile" de Coșbuc. După o săpă-

Sedința secției traducerii

Vineri, 13 aprilie a avut loc la Casa Scriitorilor „Mihail Sadoveanu" o consiliu care cu privire la traducerea din operele scriitorilor romîni în limbi străine. Deschizîndu-se prin referatul lui Milena Gheorghiu, care a tratat despre tîlmăcirile din trecut, consiliul a continuat cu referatele asupra traducerilor din ultimii zece ani: Mihail Izbășescu a vorbit despre traduceri în limbe norvege, germană și engleză, Ada Pietrari despre traduceri în limbile slave, iar Iosif Igiroșeanu despre cele în limbile romane. Cele patru referate au dat nu numai o amplă șchiță istorică asupra situației și nivelului traducerilor din operele scriitorilor romîni în alte limbi, ci au subliniat cu competență liniile de dezvoltare în acest domeniu, sarcinile și răspunderea pe care le au instituțiile culturale de resort din țara noastră, în vederea realizării unor traduceri în limbi străine, care să ogîndească la adevărată lor măsură valoarea reprezentative ale literaturii noastre naționale. Referatele au discutat traduceri cu observații critice documentate, dînd prețioase sugestii cu privire la îmbunătățirea tîlmăcirilor, înlăturarea superficialității și incompetenței sau cu privire la organizarea atentă a colectivelor din țara noastră care se ocupă cu opera de traducere a literaturii noastre în alte limbi. Discuțiind problema traducerilor care se fac peste hotare, de către traducători străini, referatele au susținut părerea că aceste traduceri să fie asistate, sprijinite și avizate de reprezentanții valoroși ai Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Discuțiile s-au menținut la nivelul problemelor serioase dezbătute de referate.

Petru Vintilă

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI SCRITORILOR

PROBLEME ACTUALE ALE LITERATURII NOASTRE

De vorbă cu GEORGE MACOVESCU

(Urmare din pag. 1-a)

noștrii ai vieții. La unii lipsa de talent, la alții proasta educație estetică, etc. Dar să revenim. La... idiliul totul este inimos, perfect, elementul nu învinge ușor... zglobiu, vechiul se prăbușește ușor, de la sine, la simpla roșire a unei formule magice și... totul merge ca la paradă.

— În sunetul fanfarei criticilor. „Se-nedează, grasă, toba mare”, cum zice Cicerone Theodorescu.

Lasă, vorbim îndată și despre critică, zice G. Macovescu, metodic ca întodeauna. Am susținut și am asetat. La idiliul, continuă el în perturbabil, fie că există sau nu conflicte, fie că erau ireale. Predomina părea că în societatea noastră nu pot exista lipsuri, că... directorii noștri nu pot greși...

— Era care și aceasta o manifestare a cultului personalității? — Dacă nu în întregime, măcar în parte. Fiecare director, fiecare „șef de masă”, cum ar zice Filimon, era infailibil.

— Și cum îl critica un subaltern zicea că respectuivul atacă socialismul, că e deci dușman, că... (G. Macovescu mă potolii cu un gest calm: „Să nu generalizăm pripiți!”)

— Realitatea dezaminte, însă, o asemenea concepție, dar scriitorii antrenanți în producerea unei literaturi idilice, poezie, n-au fost credincioși metodei realismului socialist, n-au respectat datoria elementară a oricărui scriitor realist, de a reflecta veridic realitatea.

— Ce înseamnă, însă, a reflecta veridic realitatea? — Înseamnă a respecta adevărul vieții, a-l prezenta în autenticitatea lui. Negativismul și idiliismul constituie deformări ale realității. Idiliismul duce la o literatură falsă, poezie cu hriștice strălucitoare.

— Ea creează iluzia că noul învinge spontan, fără efort. — Dar iluziile sînt iluzii și dispar într-o clipă, rămînd realitatea cu aspectele ei variate și complexe.

— Dacă se văd, însă, numai aspectele negative — și aceasta înseamnă ascunderea contradicțiilor, pentru că în realitate negativul este posibil numai în raport cu existența elementului pozitiv. În raportul de forțe este tot în favoarea pozitivului.

— Care dintre cele două „curențe” vi se pare mai primejdios? — Și idiliismul și negativismul sînt consecințe egale de periculoase, ale aceluiași mod metafizic de interpretare a realității.

— Unii discută acum dacă trebuie spus sau nu întregul adevăr asupra realității noastre. Ce părere aveți? — Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

— Un scriitor comunist nu poate spune desigur adevărul integral. Oamenii muncitoresci este cea mai asidua căutătoare a adevărului integral, pentru că interesele ei nu sînt în contradicție cu dezvoltarea obiectivă a istoriei.

— Noi nu putem pune problema dacă s'expunem sau nu întregul adevăr asupra societății noastre. Aceasta este, pentru noi, o obligație. Problema este de ce pe poziții expunem acest adevăr. Dacă expunem acest adevăr de pe pozițiile partinice, de pe pozițiile clasei muncitoare, nu avem de-a face cu un adevăr.

confundăm însă satira cu calomnia. — Și cum se poate face această distincție care este esențială?... — Răspunderea socială, este, în primul rînd, a scriitorului.

Critica trebuie să-l ajute pe scriitor să facă această distincție, după cum trebuie să-l aprobe de calomnia și uneori de asaltul mai direct sau mai puțin direct al celor vizați.

— Fiește, încercări de intimidare vor mai exista. — Dar și aici trebuie curaj, mai precis spirit de partid, fiindcă un curaj rău orientat este dăunător, ca și sinceritatea confuzului, care și ea face mai mult rău decît bine.

Spiritul de partid conține și curajul și sinceritatea, dar bine orientate: curajul militanțului comunist, nu al zăpăcîlului.

— Ați amintit de rolul criticii... am murmurat eu. Nu credeți că... (G. Macovescu dădu din cap în semn că înțelege întrebarea mea și spuse):

— Rolul criticii este de a explica și analiza fenomenul literar și de a contribui la dezvoltarea literaturii realist-socialiste. Critica noastră nu și-a îndeplinit o vreme, pe deplin acest rol. Explicarea și aprecierea fenomenului literar erau făcute de către unii critici de pe pozițiile sociologismului vulgar, ceea ce a dus la lipsa de încredere a scriitorilor și deci la refuzarea îndrumărilor critice, dovedite incompetente și deci nefolositoare.

Sociologismul vulgar a fost înfrînt în esența lui. Critica a făcut progrese și se apropie cu pași grăbiți să intre în rîndul celorlalte genuri, deși în unele împrejurări ar trebui să meargă înaintea lor.

— În ce constă acest progres? — Croniclele literare sînt mai operative, mai numeroase, mai competente. Se scrie mai mult și mai bine. Aprecierea unei opere literare se face mai științific, pe baza aplicării criteriilor estetice marxist-leniniste.

— Dar în ce constă principala noastră lipsă? — Lipsa cea mare a criticii noastre este că nu a dat încă oarece de sineț. Articolele așazise de sinteză, din trecut, se mărgineau doar la repetarea la infinit a unor teorii bine cunoscute, dar neaplicabile concret la realitatea noastră literară. Ele erau desconsiderate de către creatori, astfel încît nu și-au atins decît în mică măsură scopul propus.

Dispariția lor din paginile revistelor noastre a fost salutară, însă goliul n-a fost plîm acum umplut. Este necesar ca, pe baza experienței noastre literare, să trecem la elaborarea unor sinteze critice indispensabile pentru mersul mai departe al literaturii noastre.

Cititorul — fie el simplu cititor sau creator de literatură — vrea să știe, de exemplu, de ce romanul s-a dezvoltat mai mult, iar schița și în suferință; de ce comedia este altă de rădă în dramaturgia noastră; de ce a fost posibilă dezvoltarea poemului epic, sau care sînt trăsăturile noii noastre poezii lirice.

— Care credeți că este acum problema generală cu care ar trebui să începem? — În mod deosebit aș dori să știu cum arată eroul pozitiv în literatura noastră, care li sînt caracteristicile și în ce măsură corespund eroilor din realitate. S-a discutat într-o vreme dacă acest erou poate sau nu să aibă „pete”. Cel ce susținea că un erou pozitiv trebuie să aibă numai defecte calități, mergeau pe drumul bătătorii al poleii realității. Celălalt, porneau de la punctul de vedere că un om nu poate avea numai calități și atunci este neapărată nevoie să i se arate și defectele.

— Dus, ce părere aveți în această problemă? — Cred că oamenii au și defecte. Numai că acestea „aplicare” a defectelor se făcea în mod abstract, desprins de mediul care determină a-

ci inspiră elanuri proaspete iubirii tenace. De aceea nu pare surprinzător că glasul iubirii se înalță din nou, plin de o vibrație înflăcărată, bîciuit de iminența destrămării fizice, dar cu rădăcini morale de nezdruccinat:

Nimic nu mă poate smulge din brațele tale Căci ce sînt cînd sînt rupt de tine?

Înima mea strigă după a ta cînd te caut și nu te găsește, inima mea alergă pe urmele tale mai spămintată ca Salamia

rușindu-se de toate femeile înfîlînte-n cale:

„Juru-od, spuneți iubitului meu, de-l găsiți, că sînt bolnavă de dragostea lui”.

Numai unele versuri sînt puțin stridente, nu pentru că ar fi prea senzual, ci fiindcă patima fizică apare excesiv în noua ipostază, în perspectiva de care vorbeam.

Astfel întinerită, sigură de trăsnicia ei, iubirea se avîntă încă-odată, ori de cîte ori i se cere, între oameni. Glasul li e răsunător, amestecîndu-se cu acela al luplei. Cîntecul de vioară și flaut al dragostei cedează apelului toboșarului și al trompetului. Femeia poartea în cadentă, lîngă bărbat, în frontul ostășilor progresului:

A lui sînt, a celui iubit, și el e al meu. Și cine mă poate smulge din brațele tale decît moartea? Așa spun cînd sînt culcată alături de tine

În calcusul dragostei noastre. Do- e destul să treacă pe uliță toboșarul vestind: „Bătălia începe! Bătălia e-n toi!”

pariția eroului respectiv, desprinsă de împrejurările concrete. Și astfel, din dorința de a-l umaniza, de a-l feri de schematicism, ne-am trezit cu eroi „pozitivi” care aveau defectele și vicile unor oameni înapoiți, și nu lipsurile caracteristice unor oameni în creștere, lipsuri determinate de evoluția procesului muncii. Pentru că trebuie să facem o deosebire, de exemplu între depravare morală și între încăpăținare, îngîmfare, desprindere de mase, rezolvare pripită a problemelor etc.

— Înțeleg distincția și cred că e importantă. Unele sînt vicile unei clase în agonie, burgheză descompușă; celelalte sînt defecte care pot fi înlăturate prin acțiunea educativă a colectivului. Înseamnă asta că eroul pozitiv trebuie să fie îngîmfat, rupe de mase, etc.?

— Nu răslămăci! Eroul pozitiv e om, și ca are defecte, mai mult sau mai puțin. Care sînt aceste defecte? Problema nu se poate rezolva print-o tabelă. Defectul poate fi, uneori un raport între nivelul la care se află eroul la un moment dat, și sarcinile noi care-i stau în față. Trebuie să avem în vedere caracterul personalității etc. Dar aceste defecte nu sînt immanente. Ele apar, se dezvoltă, și pot fi înlăturate. Altfel, nu putem înțelege fenomenul de creștere al oamenilor.

Problema eroului pozitiv este o problemă de confruntare a ficțiunii artistice cu realitatea noastră, de cunoaștere profundă a acestei realități.

— Și pentru că veni vorba despre cunoașterea realității, nu strică să spunem câteva cuvinte și despre aceasta.

— Problema cunoașterii vieții nu este așa de simplă cum o priveșc unii critici. „În viață” — spunea nu de mult vreme poetul sovietic Aleksei Surkov — nu poți să intri cu ordin de trimitere în documentare, ci prin mijloace specifice fiecărui scriitor.

Zola își avea modul lui specific de a cunoaște viața. Sadoveanu îl are pe al lui, Șolohov pe al lui, și așa mai departe. Cu formule generale, pregătite din birou, nu se poate rezolva această problemă. Munca de înțelegere a scriitorilor trebuie să constea în a-i interesa pe scriitorii în cunoașterea problemelor actuale, în arătarea perspectivei că aceste probleme pot fi pretexte pentru crearea unor opere literare.

— Deci, tot o problemă de poziție. Personal n-am încredere într-un scriitor care „obseră” și care nu participă așteptiv, într-un fel sau altul, la evenimentul real. Care credeți că e rolul redacțiilor în această problemă complicată?

— S-ar mai putea spune că nu este just sistemul de a se determina scriitorii să creeze opere literare consacrate unui anumit eveniment, precis identificat în realitatea noastră (De exemplu, nu despre construirea fabricii X trebuie scris un roman, ci este neapărată nevoie să avem o literatură (romane, nuvele, piese de teatru, poezii) consacrate temei industrializării țării. Esențial este procesul de construcție socialistă, iar nu cutare sau cutare întîmplare izolată.

Aceste observații nu vin să infirme principiul îndrumării literaturii ci, din contră, să-l întărească.

— Îndrumarea partinică este o condiție obiectivă a dezvoltării unei literaturi valoroase într-un stat socialist.

M-am despărțit de tovarășul Macovescu, conștios odată mai mult, că numai o discuție vie, largă, atentă, fără răslămăciri, în sinuiri și întîmări, poate duce la rezolvarea unor probleme atât de complicate. Dar tocmai aceasta este și marea noastră bucurie: construim cu toții o cultură nouă, umanistă, o omului eliberat de exploatare. Construim, uneori cu greșeli, dar întodeauna cu entuziasm: construim pentru noi!

Paul Georgescu

(Urmare din pag. 1-a)

pentru ca mereu toba lor să se umple cu noi și noi frumuseți.

— Dar, care anume chestiuni în această privință, scoțorii că trebuie menționate aici în mod mai special? — Primul aspect pe care eu l-aș combate l'ar care e? Mă ridic cu toată minia împotriva pornografiilor și, firește, împotriva înjurăturilor. Nu știu dacă se spun acum e esențial, important și face obiectul unui interviu, dar...

— Nu văd de ce această chestiune ar cădea în afara unui interviu cu aceasta, care privesc problemele actuale ale prozei.

— Am să-ți povestesc plîngerea unui profesor din Roman. Trebuia să analizeze în clasă o astfel de carte, să citească și să analizeze cu copiii de la 14 ani, un text plin de pornografii și înjurături. Înțelege singur cum s-a descurcat biata profesoră! Nu, eu nu cred că e frumos să înțelegem originalitatea în acest fel, ci ce goana după originalitate cu ori ce preț (în lipsa altor surse mai importante) e una din cauzele promovării pornografiei — nu știu dacă e chiar principala, dar că e una din cauze, de asta sînt încredințat.

De ce neapărat și în toate cazurile goana după originalitate și nu o preocupare de oglindire realistă?

— Știu, se spune de obicei că „așa se întîmplă”, „așa se vorbește” — undeva la țară. Dar mai știu că oamenii despre care se spune că așa vorbesc, au avut străbunici care urcau pe Argeș în sus, cînd Manole meșterul săvîrșea o treabă prometică. Oamenii care înjură atât de spurcat sînt tot acei oameni care au creat legenda meșterului Manole, aceiași care au creat balada despre Brîncoveanu; tot ei sînt creatorii folclorului dunărean, alți de ales. Eu nu cred că ceea ce trebuie remarcat în limba poporului nostru e în primul rînd înjurăturile. Da, oamenii înjură și la bucurie, și la durere, și la suferință, și la supărare. Dar nu această latură a vorbirii lor trebuie promovată.

— Și totuși, în „Negura” — am intrerupt eu... — Exact, în „Negura”! Personal mă simt vinovat. Eroi mei din „Negura” înjură zdrăvan. Sînt în această privință un deschizător de drumuri — o spun acum cu mîhnire, nu cu mîndrie. Da, mi-e rușine cîl de mult se înjură în „Negura”. Dar făgăduiesc solemn că la o nouă ediție voi elimina tot ce înseamnă încălcarea în această privință. Nu vreau cumva să se creadă că eu aș fi de părere, că trebuie ignorată cu totul această caracteristică a vorbirii omului. Chestiunea se pune ca o deficiență abia atunci cînd unii colegi ajung să promoveze ceea ce trebuie numai sugrat. Într-o altă caracteristică ale vorbirii unor eroi.

— Știu că acestea or să irite pe unii conțraști — dar li rog pe cei ce promovează cu pasiune înjurăturile, dinde-acele că sărătura esențială a eroulor lor, să nu se supere, și-și potfesc cu toată seriozitatea că călătorească în țară, să se ducă la oamenii pe care-i descriu, — vor vedea că, în afara înjurăturilor, au multe alte comori — acelea trebuie folosite în primul rînd. Astfel ne vom primumi și limbajul, și tipurile și tot ce trebuie relevat în forma artistică. Eu cred că la Congres trebuie să se discute problema sub acest aspect al ei, — al legăturii cu viața. Căci cititorii noștri sînt din ce în ce mai pretențioși. Ei nu mai înghit oric.

Să nu știu cumva înțeles că umbli aici să dau sfaturi și rețete. Cred despre mine că nu am nici calitate și nici cultura, ca la matritatoia și, să zicem, seriozitatea mea, să mă apuc a învia pe alții cum se scrie.

— Dar am dreptul, cu un cititor care citește și cutreier țara și văd plasticitatea, frumusețea negrăită a limbii noastre, să mă supăr cînd unii poez vorbire eroilor. Li îndemn să nu se mulțumească numai cu documentarea pe care le-o transmit jăpărtari sau lăptăreșele din jurul Bucureștilor. O li frumoașă limba lăptărilor, li dau tot respectul. Dar scriitorii să nu se limiteze la documentarea făcută în pijama, în timp ce gîlție laptele din bidon, turnat în cratița de bucătărie.

Dumneavoastră, tovarășe Camilar, vedeți vreo legătură între promovarea înjurăturii și între tendința unor scriitori de a relevea în primul rînd aspecte negative, pescuirea bolnăvoasă a ceea ce e înapoiat, urt, primejdie asupra căreia ardegea atenția Raportul la cel de-al doilea Congres al Partidului?

— Da, văd o strînsă legătură, dar nu numai cu aceasta, ci, la scară diferită, firește, și cu tendința de împodobire a realității, cu goana după aspectele lefline. Vorbirea trivial-pito-rească a eroilor, eu o consider un fel de revers al idiliismului, o pigmentare nedibace a lipsei de dramatism în redarea conținutului principal al vieții. Dar goliul de adevăr nu poate fi astupat cu ori cîte înjurături și pornografii.

Am vrut să pun o nouă întrebare dar tuve. Camilar mi-a rețezat-o pe buze.

— Nu mă întreba încă nimic. Vreau să-ți spun eu un lucru legat de Congresul nostru. Nu cred nici despre cele ce voi spune acum că sînt egale cu descoperirea pietrei filozofale, sau a mult rîvnitului perpetuum mobile, care a frîmantat omirea din zorii civilizației. Nu la descoperiri ca acestea mă gîndesc, cînd spun că literatura noastră e un idil colectiv, comun, al tuturor breșlașilor, al tuturor scriitorilor.

Și scriitorii sînt răspunzători unui fel de cărtile altora. De foarte multe ori am tresărit de bucurie, alături de toți conțraștii mei, ori unde m-am aflat, cînd am auzit vorbindu-se întru mure despre o carte. Și te rog să mă crezi că, de asemenea, ca toți conțraștii mei, am asidat de rușine cînd am auzit cuvinte neplăcute despre o carte, cînd o carte e privită ca un exemplu de ceea ce nu trebuie să fie literatura.

De multe ori am simțit și eu, ca ațiția colegi de-ai mei, regretul că și eu personal puteam face mai mult în ce privește dezvoltarea literaturii — a mea și a altora — puteam face mai mult pentru oamenii care așteaptă cărtile, așa cum așteaptă plîna prosperă și caldă după seceri.

Cum apreciați, sub raportul spiritului ce trebuie dat dezvoltării literaturii, rolul criticii literare?

— Critica are datoria să fie în frîntea literaturii. Criticii trebuie să fie îndrumătorii publicului și ai scriitorilor. Noi trebuie să ajungem — și e datoria criticilor să se slăsească — să ajungem mai repede — la acea rîvnită situație cînd cititorul va cumpăra cartea după recomandarea criticului.

M-am bucurat de mai multe ori, din partea criticilor de un tratament cu totul altul, decît acesta pe care l-am înțred — dar cred din toată inima despre critic că trebuie să fie un educator.

Am avut parte de multe critici care mi-au negat totul, începînd cu cunoașterea limbii, care mi-au negat ori ce fel de meșesug artistic. Însă critica de acest fel a răposat de mult și, după cum spune generosul nostru popor — despre morți, numai bine.

Dacă însă am izbutit să dau unele cărți care să placă oamenilor, o datorie criticilor bune, drepte, care m-a ajutat să văd profund slăbiciunile scriitorilor mei și să înțeleg perspectivele eroilor mei. Acestei critici li sînt recunoscător. Pe acești critici li consi-der prietenii mei și tovarășii mei de drum, și împart cu ei tot ce am mai bun în sufletul meu, tot ce e mai în-

(Urmare din pag. 1-a)

ripat în mîntea și în inima mea, în dragostea față de patria și poporul nostru. Ei se bucură la fel de dragostea și stima tuturor conțraștilor.

— Și care e situația criticii azi din acest punct de vedere? — Dacă azi critica încă nu-și îndeplinește această datorie la nivelul despre care vorbesc, eu cred că e din cauza necunoașterii vieții. Nu pot concepe cum poate să bage criticul într-o lențilă — fie ea chiar astronomică, una din acelea care mărește de mii de ori — și dureri, și aspirații, și bucurii, pe care nu le-a cunoscut la fața locului ca și scriitorul. Nu înțeleg cum poate aprecia criticul o carte, dacă nu respectă și ei, alături de scriitorii, legea cunoașterii vieții.

— Veți înțelege de aici că ceru cu toată puterea contactul direct cu viața, deopotrivă pentru scriitorii și pentru critici.

— Dacă acesta e rolul criticii și aceasta e sarcina criticilor, vă rog să apreciați acea critică literară care tîmiază.

— Fug de tîmiera, cum se spune — ca dracul de tîmie. Consider pe omul care, cu sau fără voia lui, vine să mă tîmieze, un dușman. Dacă fumul tîmii lui s-ar prinde, m-ar ameli, mi-ar face răul cel mai mare. Nu știu dacă nu-și conțrași sensibili la tîmiera, și care chiar o preferă. Dar tîmiera te face să pierzi simțul proporțiilor, al realității. Tîmiera trebuie să dispară ca o primejdie din viața noastră — ea există, mai fățișă sau mai puțin fățișă. Tîmiera e o cale care duce direct la crearea zeroilor, a unor paradurii iluzorii, zicor nu sînt populare decît cu himere, închipiri ce se prăbușesc la bătaia vînturilor.

E foarte bine ca scriitorii să aibă nemărginită încredere în forța lor creatoare. De asemenea, e foarte bine ca scriitorii și toți artiștii să-și dea seama de amploarea individualității lor, mai ales acum, cînd creatorul de artă e pus în rîndul celor mai de seamă dintre creatorii de bunuri pentru om. Scriitorii are prilejul să privească mîndru în lume și să dea ei însuși opere sale prețului cuvenit.

Boala care miroase a tîmiera și a dragoste de tîmie nu se poate prinde de oamenii conștienți de forța lor creatoare, de oamenii care au simțul proporțiilor și care cunosc locul ocupat de ei în literatură.

Tîmia li face să se îmbețe doar pe oamenii măruiți, meschini, fără legătură — decît numai închipuită — cu această culme care este arta, frumusețea.

Oamenilor care umbli cu tîmiera sau se lasă tîmiați, nu le dau alt rang decît acela de țirocnici. După cum țirocnicii se hrănesc din pomelile de la biserică și praznice — și ei, țirocnicii din marea templu al literaturii, de fapt se hrănesc din rămășițe și produc gunoale.

Adevăratele valuri creatoare n-au nevoie să fie „luate în brațe”, n-au nevoie nici de profețe, nici de preaplec. Nevoie de profețe, de tîmiera și de luări în brațe au de obicei trimbetele de carton, îngîmfaiți — și ei, la rîndul lor, victime ale acestei practici nedemne.

Trîmbetele de carton și îngîmfaiții sînt concluzia tristă a tîmiera. Cei ce umbli cu tîmiera, țirocnicii, sînt cei ce creează și cultivă între noi „personalități”. — acelea care se scriu cu gîlțimele.

Încep să dispară, dar ei sînt vinovați că anumiți scriitori ajung să nu mai cunoască pe conțraști, pe strada. Se grozăvesc — însă dacă-i cauți la manuscris, rămîi deopțonat. Dacă țirocnicii ar mai dănuți, ei ar duce la impas, chiar valori reale.

Încă un cuvînt. Sînt tot alți de porniți și împotriva negativismului care, sub cuvînt că vesteleşc tîmiera, caută prilej ca să terfelească în noronite, să găsească neajmursu cu orice preț, să înjosească opere și scriitorii de seamă, care fac mindria literaturii noastre.

— Dar — a adăugat scriitorul — sînt încredințat că vom lichida această problemă în literatură — și de aceea să o lichidăm și în discuția de față.

Tovarășe Camilar, aș vrea să pun o chestiune oarecum mai delicată. S-a vorbit și mai recent, și mai de mult, despre faptul că scriitorii trebuie să abordeze sectoarele centrale, problemele esențiale ale vieții. Cum vedeți, problemele?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

— Trebuie să înțeleg de aici că, de pildă, un scriitor care cunoaște mai bine satul și-l trage inima spre viața satului, să nu fie îndemnat să scrie despre industrie, despre intelectuali?

Cum văd eu rezolvarea acestui deziderat, pe care-l cred just din toate punctele de vedere? Răspund pe scurt: prin cunoaștere și afinitate. Adevărul se scrie despre ce cunoști și despre ce te trage mai mult inima.

(Urmare din pag. 1-a)

mai este cel de odinioară. Sub ochii mei au plerit și vrăjitoarele, sub ochii mei descl

Indrumări nepieritoare pentru literatura

(Urmare din pag. 1-a)

Indreptea privirea spre realitate, spre adevărul vieții, să răspundească adică rădăcinile artei în viața oamenilor simpli, constructorii unei lumi noi...

Conducerea de către partid a literaturii, permite orientarea ei spre teme principale actualității. Refugiul într-o tematică periferică, minoră, este tot o reminiscență a apolitismului...

Lenin a arătat cum conducerea literaturii de către partid favorizează dezvoltarea nelimitată a artei, spurberind toate născocirile calomnioase...

Principialitatea comunistă în literatură, conform concepției leniniste, este însă incompatibilă cu dogmatismul primitiv, cu „tutela meschină“...

Lenin arată utilitatea unei politici răbdătoare, competente, în domeniul literaturii, o politică opusă sectarismului, o politică în care să se asigure puritatea ideologică și artistică...

Lenin arată că în concepția leninistă, învierea educativă a literaturii este condiționată de respectarea strictă a specificului artei...

În domeniul esteticii și al analizei literare, învățătura leninistă cere cercetarea unității operei de artă, a sensului ei obiectiv, deci, atenție continuă acordată practicei artistice...

Cerința respectării specificului artei se asociază în mod logic cu grija pentru păstrarea moștenirii literare, pentru interpretarea ei în spiritul ideologiei clasei muncitoare...

Pentru reconsiderarea critică a literaturii trecutului, trebuie reamintite de asemenea preluările leniniste privitoare la existența celor două culturi...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător, un prieten apropiat al scriitorilor...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Prin întreaga sa activitate, prin îndemnul și sfaturile sale adresate artiștilor, Lenin a fost și rămâne un geniu teoretician, un învățător...

Logica interioară a personajelor și adevărul vieții

DISCUȚII

Un personaj care nu se supune unei logici interioare, un personaj alcătuit din elemente disparate și acționând arbitrar, după capriciile autorului...

Conceptul astfel, logica interioară a personajelor constituie, pentru a ne exprima în termenii logicii, condiția necesară a oricărei creații artistice...

În articolul său despre „Aprecierea de valoare în critica lui Ibrăileanu“ (Gazeta Literară nr. 10/1956), Lucian Raicu insistă îndelung asupra acestui aspect al problemei...

Cei-drept, atunci când citim o operă literară ne interesează în primul rând — și Ibrăileanu subliniază aceasta — dacă personajele trăiesc, adică dacă se comportă conform cu temperamentul și împrejurările...

„A constata în ce măsură lucrurile sînt verosimile, în ce măsură arta — și deci sensația vieții, e un lucru indispensabil și important. Dar nu este suficient. Și nici Ibrăileanu nu se oprește aici. Urmărind logica personală și inenitabilă a personajelor, el cercetează poziția ideologică a scriitorului, mesajul său social, contribuția sa la o justă înțelegere a vieții și la promovarea progresului...“

Or, ele sînt de o însemnătate hotărâtoare. Căci arta este o oglindire a vieții, un instrument de cunoaștere și deci de transformare a realității. Nu ne este deloc indiferent ce fel de oameni ne sînt înfățișați și în ce scop ne sînt înfățișați. Nu ne este deloc indiferent dacă scriitorul s-a oprit la cazuri izolate sau a surprins fenomene caracteristice, dacă logica interioară a personajelor dezvăluie sau nu aspecte esențiale ale realității...

„Trebuie să remarcăm că în arta realistă tocmai în această constă funcția importantă a logicii interioare a personajelor. Pornind de la viața, scriitorul realist nu copiază mecanic, indiferent care aspecte ale ei. Creștin își urmează viața, el descoperă și concretizează aspecte esențiale, îndeplinește o muncă de investigație echivalentă — deși deosebită prin specificul ei — cu aceea a omului de știință...“

Logica interioară a personajelor este deci o logică a vieții, nu numai în înțelesul restrîns că exclude „nefrecatul artificialul, neverosimilul, ci în sensul

de dezvăluie trăsături ale vieții, legi obiective. Lucrul apare deosebit de convingător în acele cazuri în care, printr-un feticic concurs de împrejurări putem compara modelul din realitate și reflexul lui în creația artistică...

„Admirabila povestire „Mama“ a lui Turgheniev are la bază o întâmplare reală și un personaj real. Prototipul din viața al eroului Gherasim este Andrei, seriorul mut al lui Turgheniev, în „Amințiile“ despre Turgheniev și despre familia lui, V. N. Jitova — a rămas credincioasă stăpînei sale și a slujii-pînă la moarte...“

„Cum a reacționat Andrei? Cu durere în suflet a executat ordinul moșierilor și — poartele V. N. Jitova — „a rămas credincioasă stăpînei sale și a slujii-pînă la moarte...“

„Dar Gherasim, eroul povestirii? Și acesta execută ordinul stăpînei, dar apoi părăsește pentru totdeauna curtea boierască. Logica interioară a personajului este o atare comportare. Căci Gherasim nu este pur și simplu o copie a lui Andrei. Unic prin concretizarea lui individuală, Gherasim însumează totodată rezultatul unei generalizări artistice. Prin caracterul său, prin toate a-mănunțele ce-l diferențiază scriitorul a știut să scoată în evidență atitudinile caracteristice fanarilor ruși din acea vreme...“

„Iată că deunăzi, un dîmn care era tînăr cam pe vremea aceea, m-a întrebat dacă am plecat de la cazul doamnei X. Nu; nici nu auzisem de el. Interlocutorul meu mi-a povestit istoria, înfățișată în realitate, a unei cucoane bătrîne și bogate care călătorea de la o moșie la alta, însoțită de nepotul ei, pe care-l creștea ca pe un copil al ei în gară, bătrîna observă că a uitat în compartimentu casei ei cu bijuterii. Emoție, cercetări, disparare: zădărnici! Bijuteriile n-au mai putut fi găsite. Peste treizeci de ani, la trenul, soția nepotului apare cu bijuteriile din cele pierdute, pe vremuri, de acum defuncta bogășă...“

„Nu pleasem de la acest caz pe care nu-l cunoșteam. Pleasem de la părea că proprietatea trecea în oamenii de la noi, din acea clasă și din acea vreme; forme de rapacitate cumplite mergeau pînă la crimă, și de la amintirea a neamurii țevăz și a homoniei, de lacămie brutală, de călcarea a legilor, din auditate pentru aora...“

Logica interioară a personajului Elena Voropieva este asfel de convingătoare. Figura aceasta literară, construită coerent și consecvent pe baza unei ample generalizări artistice, orientată în lumina unei înțelgeri juste a realității, conținea în unitatea ei o întreagă stare de lucruri...

„Logica interioară a unui personaj trebuie deci apreciată nu „in sine“, raportată la criteriile abstracte. Ea trebuie raportată la adevărul vieții în dublul sens al „frecatului“ și al dezvoltării ei mai profunde a unor aspecte esențiale ale realității. Strîns legată de procesul de tipizare, structura consecventă logică a eroului poate și trebuie să contribuie la comunicarea ei mai împiedecă a mesajului social al operei...“

„Din punctul de vedere al artei realistă, un personaj literar este cu atât mai logic, cu cât el trăiește mai din plin ca un om viu, ca o individualitate prezintă, cu cât, pe baza selecției judicioase a datelor semnificative, totul la ea converge spre desăvîșirea unui profil adevărat social...“

De asemenea, în înțelesul amplitudinii ei problema este de înaltă importanță a logicii interioare a personajelor, nu trebuie să pierdem nici o clipă din vedere pericolul înfrîngerii de la adevărul vieții, pericol care, așa cum s-a arătat la Congresul al II-lea al P.M.R., se manifestă alt sub formă „polemică“ realității, cit și sub forma negativismului...

„Dacă nu avea în nici un caz înfățișare de nihilist, ci își făcu mai degrabă impresia unui voiajor comercial străin. Era de statură mijlocie, nici gras, nici slab, totuși spătos. De barba lui nu-mi mai aduc aminte. Purtarea lui era cumplită, deși părea tare grabit. Vorbea bine nemțeste...“

„Dorea să-l procur un pașaport pe numele cuiva, care să-l semene intruciva. I-am făgăduit că voi încerca, dar n-am izbutit...“

„A doua zi a plecat, după ce stabilisese în prealabil cu mine să-i trimit scrisorile și banii cei-voi primi din Rusia, la adresa indicată de dînsul. Cîntuțiile făcute cu acest prilej urmasă să fie restituite la prezentarea unei chitanțe amănunțite...“

„Strănut nu-mi spusese numele lui; își arăta doar dorința ca în scrisori să-l numesc tovarășul Mayer...“

„După plecarea lui, începuse într-adevăr să sosească numeroase colete din Rusia, de obicei la un interval de circa patruzeci zile, iar eu i le expediam la München la adresa lăsată. Apoi, am început să primesc aproape săptămînal pachete cu reviste și broșuri rusești din Germania și din Elveția. În localul editurii cooperative tipografice social-democrate, unde lucram, schimbam regulat ambalajul pachetelor și le puneam în lăzi înainte de a le trimite la adresa indicată, din Craiova...“

„Cîteva luni după plecarea rusului, într-o zi, disedimenteză, se oprit în fața casei din strada Kollarova o trăsura. Din ea coborî o femeie slabă, buț, cam de vreo treizeci de ani, simplu îmbrăcată și cu o înfățișare simpatice. Era soția lui Mayer; rămasese adinc surprinsă de prețul ridicat pe care i-o ceruse birjarul. Puțin mai vîrbăreț decît sotelul ei, ea povestii într-o germană destul de corectă, că fusese împreună cu sotelul ei în exil, iar apoi a lucrat ca profesoară particulară în casa unui bogat negustor rus. Dar de acum înaintea, ea se trăiască lîngă sotelul ei în străinătate...“

„Pe atunci mă găseam într-o situație materială foarte grea, așa încît soția mea nu-l putu erori vizita-toarea — nimic, decît o modestă cafea cu lapte și o tocană din carne de

„Căci cu efvea zile mai înainte ne convinsese o vecină să încercăm odată să înlocuim vesnicile bucărate fără carne, cu o mîncare din carne de cal. Tocmai în acea zi neavăta-mea puse pentru prima dată acest sfat în aplicare. Noi tremuram ca nu cumva tovarășe, pe care o pofisim la masă, să observe și să refuze cu scîrbă mîncarea. Se vede, însă, că era tare înfometată, deoarece mîncă totul cu poiză, ca și noi dealfel...“

„Tovarășe, care făcuse călătoria din Rusia fără întrerupere, era foarte obosită, așa că soția mea o culcă în patul nostru și o lăasă să doarmă cîteva ore...“

„Seara, la ora cînd muncitorii ieșeau de la fabrică, am condus-o la gara numită astăzi Gara Massaryk, de unde ea plecă mai departe, spre München...“

„Într-o zi, poliția confiscă un colet cu cărți rusești, ce mi-era adresat, îl desfășur ambalajul și-mi eliberă pachetul numai după ce mi lău un interogatoriu asupra originii și destinației pachetului. Am înștiințat imediat pe tovarășul Mayer despre acest fapt și de atunci n-au mai venit colete la adresa mea...“

„În anul 1901, de Crăciun, fetița mea a primit în dar de la doamna Mayer, din München, o cutie cu jucării, steluțe și alte podobe pentru pom; din ele a păstrat pînă azi o stea aurită, cu un finger la mijloc, acum desigur înfegnată...“

„În primăvara sau în vara anului 1902 (dacă-mi aduc bine aminte), sosi la mine un tînăr rus, cu o scrisoare de la Mayer. După cum mi-a povestit, tînărul voia să treacă ilegal în Rusia și fusese însărcinat să ducă cu el mai multe lăzi cu cărți. A petrecut două zile și două nopți în casa mea, după care plecă mai departe la Craiova. Trei zile mai tîrziu am primit în ziar știrea că la granița ruse-poleză fusese împuscat un nihilist, care voia să introducă clandestin într-o căruță, reviste și ziare revoluționare. N-ăș putea spune dacă era vorba de rusul care dormise la mine, dar bănuiesc că e el...“

„De atunci am pierdut orice legătură cu familia Mayer. Aceste fîntînuri romantice mi s-ar fi șters destul din amintire, dacă din timp în timp nu-mi ar fi sosit cărți și ziare rusești, printre care și ziarul „Saria“, lără să se menționeze numele expediturului. Dar mi-am închipuit că trebuie să vină de la Mayer...“

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se clădească salutarul din

„Încea să se

Aspecte din literatura daneză de azi

Scrisori din Copenhaga

Amul 1955 s-a anunțat, încă din primele sale zile, deosebit de rodnic pentru literatura daneză progresistă. Chiar la începutul lui ianuarie, pe scena Teatrului Regal din Copenhaga a avut loc premiera dramei „Pekinezul albastru” de Kjeld Abell. Autorul este un cunoscut și apreciat dramaturg danez, una din personalitățile proeminente ale literaturii noastre contemporane, sprijinit de entuziaștii scriitorilor progresiști. Ultimele sa piese, cu un titlu atât de ciudat, a scitat încă de la premieră o discuție foarte aprinsă, care a antrenat numeroși participanți, critici, scriitori, cititori, și faptul nu-i întărește, „Pekinezul albastru” dezbate o problemă deosebit de importantă. Personalul principal al piesei este o femeie de 35 de ani, aparținând burgheziei. Ea trăiește drama izolației și a prieteniei în tinerețe și redă încrederea în viață. Piesa aduce în scenă o galerie de personaje tipice pentru burghezia daneză. Discuțiile care s-au purtat în jurul piesei lui Kjeld Abell au avut ca obiect atât conținutul de idei al piesei cât și realizarea ei artistică.

leni, petrecute către sfârșitul anilor de ocupație. Un membru al mișcării de rezistență, Simon, fugind de urmăriții săi germani, caută azil într-o vilă dintr-un cartier aristocrat, în regiunea nordică a orașului Copenhaga. Tânărul Thomas, care este gimerle și colaboratorul în afaceri al proprietarului casei, îl primește pe Simon și între cei doi se stabilește o înțelegere.

Avem și înainte o excelentă traducere în versuri, veche de o sută de ani, a acestor poeme clasice, dar tălmăcirea lui Gelsted în proză, clară și modernă, a însemnat o uriașă reînnoire a interesului pentru Homer.

Critica literară reacționară s-a pronunțat, mai mult sau mai puțin răpăcat, împotriva piesei, exprimirându-și rezervele cu privire la „evanghelia comunistă”. În timp ce restul criticii a primit cu entuziasm piesa. Polemica a fost deosebit de interesantă, angajând și o serie de probleme legate de problemele morale în viața poporului danez.

Manuscrisul 253, din care citim unele din cele mai frumoase scene erotice, descrieri ale perversităților sexuale; dar sfârșitul cărții este străbătut de o lumină puternică și optimistă. Concluzia e că jertfa de sine este poate singura cale de salvare pentru cei atât de adinc confundanți în mociră claselor exploatare și că nu e inutil să te sacrifici pentru ca alții să poată pași înspre viitor.

Actualele discuții ce se poartă în China asupra acestui roman, au fost pornite de către Ju Ping-pu, un elev al profesorului Hu-Şi, care în 1921 a publicat o lucrare despre „Visul camerei roșii”. După părerea lui romanul trebuia considerat ca o lucrare mistică naturalistă, și a fost scris numai pentru a ispăși păcatele unei vieți de dragoste a autorului.

„Politiken”, unul din cele două mari cotidiane din Copenhaga, de către Elias Bredsdorf, lector de literatură daneză la universitatea din Cambridge. Autorul articolului a criticat tendința de resemnare în fața restringerilor libertăților politice și spirituale, ca urmare a maccartysmului american, care pătrunde prin mi de canale ascunse sau descoperite, în Europa Occidentală. Bredsdorf a invocat atitudinea antifascistă a intelectualilor din perioada celui de al treilea deceniu al secolului nostru, propunându-și ca exemplu de comportare cinstită și demnă.

„Politiken” și în alte ziare. Partizanii danezi ai Pactului Atlanticului de Nord s-au năpustit asupra lui Bredsdorf, acuzându-l că este în slujba comunistilor (realizându-se astfel o aplicare a metodelor maccartyste). El i-a replicat că Bredsdorf că afirmă potrivit căreia în Danemarca nu există deplină libertate spirituală, nu corespunde realității. În al doilea rând, el au susținut că restringerea libertăților s-ar datoră obligațiilor în cadrul apărării comune împotriva comunismului. În al treilea rând, acești partizani ai Pactului Atlanticului de Nord au spus că intelectualii din perioada 1930, pe care îl dădea drept exemplu Bredsdorf, erau niște „eroi de brou”, neputincioși, care nu însemnau nimic în pregătirea rezistenței împotriva fascismului. În sfârșit el a afirmat că în prezent lupta împotriva fascismului constă în lupta împotriva comunismului.

„Ar trebui să mai spunem că scriitorii tineri au editat culgeri de poezii pline de talent, a căror valoare desigur că e greu să fie înfățișată cititorilor străini, fie în traducere, fie prin articole, și că în același timp o parte din cei mai buni scriitori ai noștri n-au dat nici un semn de viață ani de zile. Cel mai important lucru este însă să constatăm că viața, trecerea timpului, problemele actualității își lasă amprenta în literatura noastră.”

„Ar trebui să mai spunem că scriitorii tineri au editat culgeri de poezii pline de talent, a căror valoare desigur că e greu să fie înfățișată cititorilor străini, fie în traducere, fie prin articole, și că în același timp o parte din cei mai buni scriitori ai noștri n-au dat nici un semn de viață ani de zile. Cel mai important lucru este însă să constatăm că viața, trecerea timpului, problemele actualității își lasă amprenta în literatura noastră.”

„Ar trebui să mai spunem că scriitorii tineri au editat culgeri de poezii pline de talent, a căror valoare desigur că e greu să fie înfățișată cititorilor străini, fie în traducere, fie prin articole, și că în același timp o parte din cei mai buni scriitori ai noștri n-au dat nici un semn de viață ani de zile. Cel mai important lucru este însă să constatăm că viața, trecerea timpului, problemele actualității își lasă amprenta în literatura noastră.”

„Ar trebui să mai spunem că scriitorii tineri au editat culgeri de poezii pline de talent, a căror valoare desigur că e greu să fie înfățișată cititorilor străini, fie în traducere, fie prin articole, și că în același timp o parte din cei mai buni scriitori ai noștri n-au dat nici un semn de viață ani de zile. Cel mai important lucru este însă să constatăm că viața, trecerea timpului, problemele actualității își lasă amprenta în literatura noastră.”

In jurul unui roman vechi de 200 ani

În China se duc de oțva timp discuții în jurul romanului „Visul camerei roșii”, — apărut acum 200 de ani — și cunoscut de milioane de cititori chinezi.

„Care este acțiunea acestui roman? Eroi sunt îndrăgostiții Pau-wei și Lin Tai-wei. Ei fac parte din familia aristocratică ale Chinei secolului al XVIII-lea. Romanul cuprinde nu mai puțin de 120 de capitole și în total 900.000 cuvinte tipărite. În aceste capitole se povestește despre o dragoste nerezolvată. Pau-wei, este silit de părinți — prin vechișug și forță — să se căsătorească cu o verisoră. Motivele sînt de natură bănească, căci în felul acesta rămîne averea în familie. Lin-Tai-wei, aflînd despre căsătoria iubitului ei, moare de durere, iar Pan-wei este atît de zguduit, încît se călugărează. În jurul personajelor centrale, rolesc cîteva sute de personaje secundare. Întreaga viață a familiilor aristocratice chineze o lume diferită de cea obișnuită trăind în societatea feudală chineză — capătă în acest roman, viață.”

„Figurile centrale ale romanului se revolvă împotriva legilor vechi ale societății în care trăiau, și caută idei și drumuri noi pentru a le dărui. Ura pe care o poartă cei doi îndrăgostiți societății feudale, le-a dus dragostea și simpatia a nemurătoare generații de cititori. Autorul „Visului camerei roșii” a fost Tsau Suetşin (1724—1764).

„În ultimii trezeci de ani, erau socotite de nezdruincat interpretările date acestui roman de către profesorul Hu-Şi și ele se găseau în orice carte de istorie literară a Chinei. După Hu-Şi, romanul era un simplu roman autobiografic, al unui om care a fugit de lume.

„Actualele discuții ce se poartă în China asupra acestui roman, au fost pornite de către Ju Ping-pu, un elev al profesorului Hu-Şi, care în 1921 a publicat o lucrare despre „Visul camerei roșii”. După părerea lui romanul trebuia considerat ca o lucrare mistică naturalistă, și a fost scris numai pentru a ispăși păcatele unei vieți de dragoste a autorului.

„Este caracteristic, că o adevărată furtună în discuțiile asupra acestui roman a fost stîrnită de către doi tineri — unul e în vîrstă de 26 de ani și profesor la o școală medie, iar celălalt un student în filologie, în vîrstă de 22 ani. Citind părerile profesorului Ju Ping-pu, ei au găsit că cele scrise nu corespund adevărului. Amîndoi au scris un articol în care Ju Ping-pu era criticat pentru cele scrise. Cercetătorul literar și savantul scriu cei doi — s-a pierdut în considerări izolate și a scăpat din vedere că romanul redă o tragedie socială, o problemă de bază a societății chineze din secolul al 18-lea. Articolul a apărut într-o revistă academică și a fost reprodus de ziarul — foarte răspîndit — „Ji Pau”. La sfîrșitul articolului, redacția ziarului literar a adăogat un comentariu în care se scria că autorii articulelor sînt doi tineri care abia au început să se ocupe de literatura clasică și ale căror vederi sînt desigur încă necoapte.

„Ca urmare a acestui comentariu, a apărut în „Ziarul Poporului”, un articol conținînd o critică aspră la adresa autorilor comentariului.

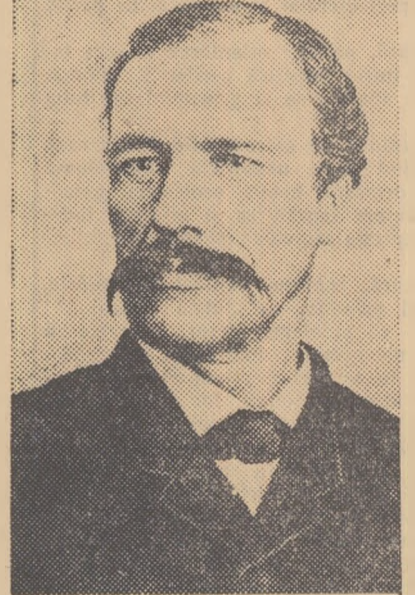
„Urmarea a fost, că atît în presă cît și în cadrul Uniunii Scriitorilor, a început o discuție aprinsă. La discuții, au participat cei mai reprezentativi scriitori ai Chinei, care cercetînd atent interpretarea dată de profesorul Ju Ping-pu — au respins-o. Dealtfel, profesorul Ping-pu, a luat parte activă la dezbateri. Concluziile discuțiilor au fost consemnate într-un referat prin care se cere o luptă permanentă împotriva răsăririlor ideologice burgheze în istoria literaturii, discuții libere în problemele criticii literare și istoriei literaturii, un ajutor cît mai mare tinerilor critici literari.

„Urmarea a fost, că atît în presă cît și în cadrul Uniunii Scriitorilor, a început o discuție aprinsă. La discuții, au participat cei mai reprezentativi scriitori ai Chinei, care cercetînd atent interpretarea dată de profesorul Ju Ping-pu — au respins-o. Dealtfel, profesorul Ping-pu, a luat parte activă la dezbateri. Concluziile discuțiilor au fost consemnate într-un referat prin care se cere o luptă permanentă împotriva răsăririlor ideologice burgheze în istoria literaturii, discuții libere în problemele criticii literare și istoriei literaturii, un ajutor cît mai mare tinerilor critici literari.

GHEORGHI S. RAKOVSKI

Numele luptătorului bulgar democrat, al patriarhului revoluției bulgare și militantului înflăcărat pentru prietenie și colaborare între popoarele balcanice, Gheorghe S. Rakovski, se înscrie în galeria luptătorilor nelufriciți care și-au jertfit viața pentru eliberarea poporului bulgar de sub robia de cinci veacuri a turcilor.

Rakovski a activat ca revoluționar în cea de a doua jumătate a veacului XIX-lea, cînd în Bulgaria se creaseră condițiile pentru înfăptuirea revoluției burghezo-democratice. Exploatate cumplit și împlinate de către feudații turci, masele populare își căutau scăparea în dobîrșirea feudalismului turc și realizarea unui stat liber bulgar care să le dea pămînt și independență națională.

lelate popoare. „Principiile noastre — scrie Rakovski — au fost din todeauna, să respectăm toate popoarele și să fim alături de ele dacă sînt sincere și drepte.”

„El bicluiește pan-elenismul grec și megalomania sovinișmului sîrb, fiind în același timp unul din promotorii prieteniei și colaborării popoarelor balcanice, propunîndu-și ca fel „încheierea unei alianțe între popoarele romîn, sîrb și bulgar”, alianță care să fie îndreptată împotriva Turciei și a puterilor apusene. Cu mintea sa pătrunzătoare, el ghicește intențiile țarilor capitaliste din occident și în special ale Angliei și Austriei, ca susținătoare ale regimului feudal turc și exploatare ale popoarelor balcanice, și vede în poporul rus un aliat sincer al popoarelor balcanice în lupta lor pentru eliberare.

Indoesebi el a militat pentru prietenie și colaborare între poporul român și bulgar. În 1864 tipărește la București ziarul „Vitorul”, în limba romînă și bulgară. În acest ziar el preconizează ca articolele de fond să dezbate politica internațională, mai ales în ceea ce privește atitudinea față de cele două popoare. Ziurul va apăra drepturile și interesele lor, iar prin literatura pe care o va publica, va populariza relațiile romîn-bulgar din trecut, moravurile, folclorul, portul național, atît de asemănătoare. La ziarul „Vitorul” colaborază și publiciști romîni între care și Bogdan Petriceicu-Hașdeu. Rakovski pledează pentru reforma agrară și reforme largi sociale, care să dea țăranului romîn pămînt și drepturi politice. „Noi credem — scrie el în nr. 8 al ziarului „Vitorul” — că nu poate exista romîn în vinele căruii curge sînge adevărat românesc, să spună că țăranului romîn nu trebuie să i se dea pămînt, că el nu trebuie să fie stăpîn pe vatra lui și să trăiască liber.”

„Din cauza greutăților pe care i le făceau moșierii bulgari și romîni. Rakovski este nevoit să suspende apariția ziarului după zece numere. Mai tîrziu, el edităază un nou ziar în limba romînă și bulgară, „Apărătorul”, din care mi se apare decît un singur număr. După această perioadă grav bolnav de tuberculoză, el continuă să lupte pentru eliberarea poporului bulgar și colaborarea între popoarele balcanice.

La 21 octombrie 1867 Rakovski moare într-o casă din apropierea Bucureștiului.

În întreaga sa viață, cu arma și cu condeul, el a slujit marea cauză a poporului, fiind în același timp, conducător de poet, publicist, istoric, etnograf, oșt și filolog.

Gheorghe S. Rakovski a rămas în istoria poporului bulgar una din cele mai impresionante figuri ale renașterii bulgare, exercitînd o influență uriașă asupra mișcării de eliberare națională și pînă la moartea lui.

„Întruși săi, de asemenea luptător nelufricit, ca Vasile Levski, Hristo Botev și Liuben Karavelov, se socoteau pe drept cuvînt discipoli și continuatorii luptei sale.

„Astăzi, cauza pentru care s-a jertfit Gheorghe S. Rakovski, însușește poporul bulgar în lupta sa pentru pace, democrație și socialism, pentru înălțarea și dezvoltarea tradiționalei prietenii și colaborării între poporul bulgar și romîn.

Goran Todorof
Colaborator științific al Academiei de Științe din R.P. Bulgaria

Oaspeți de peste hotare

PETCO IVANOV ZADOGORSKI Pictor — R. P. Bulgaria
VLADIMIR FIALO Profesor de istoria artelor la Universitatea din Praga — R. Cehoslovacă
Desene de ROSS

Marginalia și probleme

Neglijențe redactionale
În sfîrșit, după o lungă așteptare din partea celor interesați, a apărut sub îngrijirea Acad. Iorgu Iordan, Letopiseșul Țării Moldovei de Ion Neculce. Parcurgerea mai mult decît jumătate a textului, studiului și notelor nu ne îngăduie să facem observații esențiale. Se poate totuși afirma de la bun început că ne aflăm în fața unei editii necritice și cu multă scrupulozitate și cu deosebită grijă de a răspunde la cele mai multe dintre probleme pe care le ridică studiul manuscrisului lui Ion Neculce. Cercetătorii din domeniul istoriei literare vechi, ca și iubitorii de literatură, găsesc în textul editat de academicianul Iorgu Iordan, o carte de mare preț. E de dator să precizăm însă și spunînd cuvîntul după ce, firește, vor fi studiat cu atenție această excelentă ediție, recent apărută.

În cadrul notei de față vrem însă să ne exprimăm totală dezaprobare față de modul în care redacția E.S.P.L.A. a înțeles să contribuie la editarea lucrării în condiții bune. Într-întîm, deosebit de este vorba la pag. 100, acad. Iorgu Iordan anunță, printre altele, că va reproduce în facsimil un act scris și subscribit de mina cronicarului, precum și două pagini din manuscrisul 253, din care citim unele din cele mai frumoase scene erotice, descrieri ale perversităților sexuale; dar sfârșitul cărții este străbătut de o lumină puternică și optimistă. Concluzia e că jertfa de sine este poate singura cale de salvare pentru cei atât de adinc confundanți în mociră claselor exploatare și că nu e inutil să te sacrifici pentru ca alții să poată pași înspre viitor.

Verdicte fără drept de apel...

Recuperarea conștientă pentru dezbaterile problemelor actuale ale literaturii noastre este evidentă pentru ori cine urmărește rubrica intitulată „Mențiuni și opinii” a revistei „Steaua” din Cluj. În comentarii îndrăznețe și pline de verăd ale autorilor acestor note, se strecoară însă și sentințe categorice, care înlocuiesc uneori exprimarea fundamentală a unui anumit punct de vedere personal. Argumentarea opiniilor, formularea unor teze clare, explicite, este în aceste cazuri înlocuită, din păcate, cu un ton suficient, de punere la punct, prin care se stabilesc clasificări și împărțiri literare după imaginația comentatorului respectiv. Astfel, în Nr. 2 din acest an este publicată o notă semnată g. b. l. care se împarte cu cea mai mare dărnicie etichete și remarcî în măsură a anula sau, în cel mai bun caz, a minimaliza contribuțiile unorra dintre scriitorii noștri.

Defa-Film din Berlin (R.D.G.)

Defa-Film din Berlin (R.D.G.) a realizat un film documentar despre viața lui Heinrich Heine. Filmul va fi prezentat în curînd în fața publicului.

Viata Teatrului la Praga

Ajîștează teatrelor din Praga se caracterizează prin marea varietate a titlurilor, numelor autorilor, genurilor. Pe scenele teatrelor din Praga se reprezintă piesele „Ifigenia în Taurida”, „Don Carlos”, „Visul unei nopți de vară”, „Vinovați fără vină”, „Rodelele instrucțiilor”, „Nunta lui Figaro”, „Trei surori”, „Peripetiile braviului soldat Svejk”, „Nola”, „Mizantropul”, „Morala doamnei Dulcinea” etc. Numele lui Goethe, Lessing, Shakespeare, Schiller, Moliere, Ostrovski, Cahov, Ibsen, Sheridan stau alături de numele dramaturgilor contemporani ruși, ucraineni, francezi, polonezi, și bine înțeles, chei și slovaci. Fiecare teatru din Praga prezintă cel puțin cîte cinci premiere pe an, iar de cele mai multe ori cîte șase-șapte.

A apărut revista „TEATRUL”

A apărut revista „Teatrul” organ al Ministerului Culturii și Uniunii Scriitorilor din R.P.R. Revista își propune să dea o deosebită atenție fenomenului teatral contemporan, să valorifice critic motormina artei noastre scenice, să informeze cititorii despre activitatea teatrală de peste hotare.

Deși explicația e lesne de dat, ea totuși nu poate conștitiu nici o scuză. Ea ne arată în orice caz gradul de pregătire în specialitate a unor redactori ai editurii, care, ca să fim mai precizi, dovedese a nu avea suficiente cunoștințe de paleografie citrică.

În al doilea rînd, din același motiv, reproducîndu-lă în 313 verso din m. 253, redacția dă următoarea explicație: „Autograful lui Neculce și intervenții ale autorilor

Nota este intitulată „Cea de a treia dimensiune”. Autorul crede că e nevoie să începă prin a demonstra aici că filmul mexican „Rio Escondido” este înșis de profunzime, pentru a lega această observație de o serie de aprecieri arbitrare privind operele unor scriitori contemporani. Astfel, g. b. d. crețezează pe tonul cel mai categoric cine are și cine nu are profunzime în literatura romînească. Scurt și cuprinzător. Făcîndu-se idee unei comparații între „poezia lui Mihai Beniuc din ultimii doi-trei ani și aceea de acum șase-șapte ani: ori între poezia lui Beniuc luată în ansamblu și aceea a lui Eugen Jebeleanu” — autorul notei ajunge cu seninătate la următoarea constatare: „Primiile — în grade diferite, desigur — au profunzime, „cea de a treia dimensiune”.

„Trebuie spus că aprecierile, care anulează dintr-o dată creația unui scriitor. Înseamnă mai curînd o jignire la adresa acestuia, și că, în nici un caz, ele nu pot caracteriza literatura liberă de spirit în presa noastră literară.”

„Care este argumentarea la concret, în legătură cu problema incriminată? Analiza pe larg a filmului mexican „Rio Escondido” ca și a chestiunilor legate de curentul neorealismului italian?”

„Citiitorul obiectiv are tot dreptul să se întrebe pe ce se bazează deci opiniile formulate cu atîta certitudine și lipsă de răspundere?”